

10. Приложения

Първият устав На Съюза за закрила на децата в България

Чл. 1. При Българското Дружество Червен Кръст се основава Съюз за закрила на децата в България.

Цел

Чл. 2. Съюзът има за цел да се грижи за всестранното физическо и духовно развитие на детето.

Чл. 3. Съюзът е чужд на всяко партийно влияние и религиозна пропаганда.

Чл. 4. Съюзът влиза като член в Международния съюз за помощ на децата в Женева (U. I. S. K.).

Чл. 5. Съюзът има седалището си в София и може да има клонове във всички градове и по-големи села в Царството.

Средства

Чл. 6. Съюзът се грижи:

а) Да обединява всички дружества, организации и лица в страната, които преследват неговите цели;

б) да пропагандира целите си, за която цел може да образува комитети за пропаганда;

в) Да изисква създаването закони за постигане целите си и да действа за приложението им в живота;

г) Да проучва разни въпроси в свръзка с целите си;

д) Да събира материални средства за постигане целите си.

Приходи, разходи, фонд

Чл. 7. Приходите на съюза се образуват от:

а) Вноски от дружествата на съюза, определени от общото събрание на съюза;

б) вноски от благотелни членове;

в) помощи от държавата, окръзите, общините и др.;

г) завещания, помощи, ипотeki и др. дарения в полза на съюза;

д) приходи от продажба на разни печатни издания, лотарии, концерти, вечеринки, забавления и пр.

Чл. 8. Разходите се правят съгласно бюджета на съюза и по реда, означен в закона за бюджета, отчетността и предприятията и правилника за прилагането му.

Чл. 9. За неправилни разходи и преразходи отговарят лицата, които са ги направили или разрешили.

Чл. 10. Установява се един резервен фонд от 10% от чистия приход на съюза, който ще се управлява по особен правилник, утвърден от общото събрание на съюза. Този фонд може да се разходва само по решение на общото събрание.

Организация на Съюза

Чл. 11. Съюзът се състои от членове:

А. Почетни членове по право:

1. Министърът на външните работи и на изповеданията;

2. Министърът на вътрешните работи и на народното здраве;

3. Министърът на Народното просвещение;

4. Министърът на правосъдието

5. Министърът на търговията, промишлеността и труда или техни делегати;

6. Наместник на председателя на Светия Синод;

7. Софийския митрополит;

8. Представители на официалните иновърни църкви;

9. Председателят на Българското Дружество Червен кръст;

10. Кметът на столицата;
11. Председателят на Софийската Окръжна Постоянна Комисия;
12. Ректорът на Университета или негов делегат;
13. Главният секретар на Министерството на народното просвещение;
14. Директорът на Народното здраве;
15. Началникът на отдела за социални грижи при Министерството на Вътрешните работи и на Народното здраве;
16. Началникът на отделението за благотворителност и дружества при отдела за социални грижи;
17. Началникът на отделението на Труда при Министерството на Търговията, Промислеността и Труда;
18. Началникът на углавното отделение при Министерството на Правосъдието;
19. Началникът на професионалното образование;
20. Професорът по хигиена в университета;
21. Директорът на детската клиника при университета;
22. Директорът на педагогическия институт при университета;
23. Председателят на столичното училищно настоятелство.

Б. Делегати на дружества и организации.

Чл. 12.

1. Българско Дружество Червен Кръст;
2. Младежки Червен Кръст;
3. Съюзът на сиропиталищата;
4. Родителско-възпитателски съюз;
5. Български женски съюз;
6. Женско дружество за летни ученически колонии "Здравец";
7. Съюза на основните и класни учители;

8. Български учителски съюз;
9. Дружество "Евдокия" (Яслите), София;
10. Неутрален съюз за борба против алкохолизма;
11. Български лекарски съюз;
12. Съюз на медико-педагогическото общество;
13. Съюз на българските гимнастически дружества "Юнак";
14. Българска Национална спортна федерация;
15. Организация на българските младежи разузнавачи (бой скаути);
16. Българско Дружество за борба против туберкулозата;
17. Дружество за безплатни ученически трапезарии, София;
18. Дружество за борба с детската престъпност;
19. Дружество за борба с престъпността;
20. Дружество за социални реформи;
21. Съюзът на читалищата;
22. Съюзът на санитарния персонал и по един делегат на новоприетите дружества.

В. Изборни членове

Чл. 13. Членове на съюза могат да бъдат всички дружества и организации в столицата и провинцията, които преследват и проявяват особен интерес към целите на съюза.

Чл. 14. Качеството на почетен член на съюза се дава на лица и институции, които са оказали значителна заслуга към съюза или целите му.

Чл. 15. Качеството на благоделен член се дава на почетени лица или институции, които са внесли в съюза най-малко 5000 лева или са направили дарения на стойност най-малко 5000 лв.

Чл. 16. Всички членове или делегатите им участват в общото събрание с право на глас.

Чл. 17. Дружествата, клоновете и организациите, чле-

нове на съюза, се управляват от совете устави; наредбите на всички по закрилата на децата се съобразяват с духа на настоящия устав.

Управление

Чл. 18. Съюзът се управлява от общо събрание, настоятелство, технически директор и проверителен съвет.

Чл. 19. Общото събрание се състои от всички членове или делегатите им.

Чл. 20. Общото събрание се събира редовно през месеците: март, септември и декември всяка година, а извънредно - по искане на настоятелството, или 1/4 от членовете на съюза.

Събранието се свиква и ръководи от настоятелството.

Чл. 21. Половината от членовете съставляват необходимия кворум за общото събрание. Ако при откриването на събранието няма такъв кворум, общото събрание се отлага за един час и решенията са законни, колкото и членове да присъстват.

Решенията се вземат по висшегласие. В случай на разногласие, решава гласът на председателя.

Чл. 22. Общото събрание върши следното:

1. Избира с тайно гласоподаване за една година настоятелство от 5 души: председател, подпредседател, касиер, секретар и съветник.

2. Избира три члена на проверителния съвет.

Изборът на настоятелството и управителния съвет и приемането на бюджета става в общото събрание през месец декември. Отчетната година почва на 1 януари.

3. Произнася с по представените доклади от настоятелството и управителния съвет.

4. Произнася се по разходите, разглежда и приема представения бюджетопроект.

5. Прогласява почетни и благодетелни членове и при-

ема дружества като членове и клонове.

6. Приема дарения и завещания.

7. Избира комитети за пропаганда, сключва договори, разрешава откриването на институти, издаване книги, списания и пр.

8. Дава директиви за обща дейност.

Настоятелство

Чл. 23. Права и длъжности на настояществото:

1. Разпределя по избор длъжностите между членовете си: председател, подпредседател, касиер, секретар и съветник. В отсъствието на председателя, последния се замества от подпредседателя.

2. Председателят свиква настояществото на заседание най-малко един път в месеца и когато той намери за добре, или по искане на технически директор.

5. Настоятелството подтиква образуването на нови клонове и комитети, дири средства за постигане целите на съюза и следи за изпълнение решенията на общото събрание и за правилността на произведените разходи и на оправдателните документи.

Технически директор

Чл. 24. Техническият директор се назначава и уволнява от настояществото. Той участва в заседанията на общото събрание и на настояществото със съвещателен глас.

Директорът е началник на канцеларията и на персонала, който се назначава и уволнява от настояществото по негово предложение. Техническият директор води всичката кореспонденция и приподписва заедно с председателя и секретаря чуждестранната кореспонденция, а с касиера - всички парични документи.

Техническият директор изпълнява всички решения на настояществото и изучава всички въпроси, които целят постигането целите на съюза и които настояществото му въз-

ложи, докладва ги на настоятелството, като сам предлага мерки и изисква средства, необходими за постигане целите на съюза. Директорът изготвя правилници за разните служби, проучва и приготвя бюджета, проучва и докладва пред настоятелството исканията на членовете. Той получава определена по бюджета заплата.

Проверителен съвет

Чл. 25. Проверителният съвет върши следното:

- а) Проверява приходите и правилността на разходите и оправдателните документи;
- б) Проверява книговодството и счетоводството на съюза;
- в) Ревизира преди общото събрание касата на съвета и изпълнението на бюджета.

Устав

на Съюза за закрила на децата

в България

Утвърден от Министъра на вътрешните работи и народното здраве със заповед N14616 от 25. IV. 1936 година

Глава I

Цел

Чл. 1. Основава се за неограничено време Съюзът за закрила на децата в България, чието седалище е в София.

Съюзът има клонове във всички градски и селски общини, а дружества за закрила на децата - в останалите селища, които не са седалище на общини.

Чл. 2. Съюзът за закрила на децата в България е член на Международния съюз за закрила на децата със седалище Женева.

Чл. 3. Съюзът има следните основни цели:

а) да полага в духа на Женевската декларация грижи за правилното телесно и духовно развитие на децата от момента на зачатие до навършване на 18 годишна възраст;

б) да обедини и съгласува дейността на всички съществуващи в страната дружества и съюзи за подпомагане на децата и юношите до 18 годишна възраст, като надзирава тяхната дейност в тази посока;

в) да урежда и ръководи от свое име образцови заведения за закрила и подпомагане на децата в цялата страна;

г) да провежда и осъществява възложените му от Закона за общественото подпомагане цели и задачи;

д) да работи и съдейства за насаждане на съревнование между българските деца и юноши.

Глава II

Средства

Чл. 4. За постигане на своите цели Съюзът си служи със следните средства:

а) образува във всички градски и селски общини клонове, а в останалите селища, които не са седалище на общини - дружества за закрила на децата;

б) проучва направо или чрез клоновете си всички въпроси, свързани с осъществяване целите на Съюза;

в) предлага и сътрудничи за създаването на законодателство по делото за закрила на децата в България. Предлага узаконяване на разпоредби с цел да улесни всяка обществена или частна дейност, служащи на целите на Съюза;

г) подпомага материално клоновете си и членувачите в тях дружества и организации със средства, с които той разполага, съгласно бюджета си;

д) действа за разпространение на идеите на Женевската декларация, като урежда съвещания, издава печатни издания, устройва сказки и други подобни;

е) събира материални средства от разни приходо-източници, от дарения, завещания и пр.

ж) участва в обсъждането на всички въпроси, засягащи държавните или обществени грижи за подпомагане на децата и юношите в България;

з) подготвя ръководители и служители за заведенията за обществено подпомагане на Съюза за закрила на децата в България.

Глава III

Приходи и разходи

Чл. 5. Приходът на Съюза се образува от:

а) сумите, които Съюзът получава от Касата за обществено подпомагане;

б) вноски от клоновете на Съюза в размер: 100 лева от градските клонове и 50 лева от селските клонове годишно;

в) вноски от върховните съюзи - колективни членове на Съюза - 300 лева годишно;

г) помощи, събирани по случай Деня на детето;

д) помощи от благотелни членове на Съюза и от дарения, завещания и пр.;

е) приходи от концерти, забави, томболи и др.;

ж) приходи от продажба на печатни издания.

Чл. 6. Разходите на Съюза се извършват съобразно разпределението им в съответния годишен бюджет.

Чл. 7. За направени разходи, които не са били гласувани в бюджета и за преразходи на бюджетните кредити, отговарят солидарно лицата, които са ги извършили и разрешили.

Чл. 8. Съюзът се счита материално ангажиран само тогава, когато задължението е поето съвместно от председателя, секретаря и касиера на Съюза или техните редовни заместници.

Чл. 9. Съюзната отчетна година съвпада с бюджетната година на държавата. По предложение на Управителния съвет, общото годишно събрание може да разреши учредяване на специални фондове за определени цели.

Глава IV

Състав

Чл. 10. Съюзът има следният състав:

А. Почетни членове по право:

Министърът на външните работи и изповеданията;

Министърът на вътрешните работи и народното здраве;

Министърът на правосъдието;

Министърът на търговията, промишлеността и труда;

Председателят на Светия Синод.

По предложение на Управителния съвет на Съюза, могат да бъдат провъзгласени от общото годишно събрание за почетни съюзни членове ония лица и сдружения, кои-

то са оказали големи и трайни услуги на Съюза за закрила на децата в България.

Лица и сдружения, които са направили парични дарения или други материални помощи на Съюза, чиято стойност надминава 5000 лева, се провъзгласяват по предложение на Управителния съвет за благотелни членове на Съюза по реда, поменат в предшестващия член.

Б. Действителни членове по право:

Началникът на културно-просветния отдел при Светия Синод;

Представители на официално признатите иновърни църкви;

Началниците на отделенията за основно и средно образование при Министерството на народното просвещение;

Главният директор на народното здраве;

Началникът на отделението за обществени грижи при М. В. Р. Н. З.;

Директорът на труда;

Началникът на наказателното отделение при Министерството на правосъдието;

Началникът на професионалното образование при Министерството на търговията, промишлеността и труда;

Директорът на университетската детска клиника при университета;

Почетните и действителните членове по право могат да бъдат представлявани от свои пълномощници.

В. Колективни клонове:

Колективните клонове на Съюза за закрила на децата в България могат да бъдат всички съюзи на обществени организации, които имат за пряка задача грижата за закрила на децата в България или съюзи на такива обществени организации, сътрудничеството с които ще бъде от полза за достигане целите на Съюза за закрила на децата в България.

Приемането на колективните членове става от Упра-

вителния съвет на Съюза.

Не могат да членуват в Съюза за закрила на децата в България организации, които преследват политически цели.

Г. Градските и селски клонове в населените места, седалище на общини.

Клоновете на Съюза се състоят от всички дружества, които се занимават с подпомагане на деца и юноши до 18 годишна възраст и имат седалището си в седалището на общината.

В населените места, които не са седалище на общината, могат да се образуват дружества за закрила на децата, които членуват в съответните градски и селски клонове.

Клоновете и дружествата се управляват по типов устав, изработен от Управителния съвет на Съюза за закрила на децата в България. Промени в устава могат да стават, съобразно местните условия, приети от общото събрание на клона и одобрени от Управителния съвет на Съюза.

Чл. 11. Почетните членове, действителните членове, представителите на колективните членове и членовете по право, както и делегатите на клоновете, участвуват на общото събрание с право на глас и избираемост. Благодетелните членове участват със съвещателен глас.

Глава V

Управление

Чл. 12. Съюзът се управлява от общо събрание и Управителен съвет.

Делата на Управителния съвет се проверяват от Проверителен съвет.

Общото събрание се свиква винаги в София.

В общите събрания участвуват: почетните членове или техните делегати, действителните членове или техните заместници, делегатите на колективните членове (с по

1 делегат) и делегатите на съюзните клонове. Броят на делегатите в клоновете се определя в зависимост от броя на дружествата и организациите, които членуват в клона, като се пресмята по 1 делегат за всеки 10 или част от 10 дружества.

Чл. 13. Общите събрания биват редовни и извънредни и свикват винаги от Управителния съвет, като се насрочват най-рано 15 дни от датата на поканата.

Редовните събрания се свикват едни път в годината, най-късно до 1 март от годината, следваща отчетната.

Извънредните събрания се свикват, когато за това се укаже нужда. Те се свикват по решение на Управителния съвет или по искане на $1/5$ от съюзните членове и клонове.

Чл. 14. Общите събрания се откриват от председателя на Съюза. За ръководене на заседанията, събрание-то избира бюро, състоящо се от председател, подпредседател и двама секретари, единият от които секретари трябва да бъде измежду представителите на софийския клон.

Събранията се считат за законни, ако присъствуват делегати най-малко на $1/3$ от съюзните членове и клонове. Ако в определения час за откриване на събранието няма нужното число делегати, откриването се отлага за след един час и тогава се открива, колкото и делегати да присъствуват.

Общите събрания вземат решенията си с мнозинство от гласувалите. В случай на разногласие, счита се задължително онова решение, за което е гласувал председателствуваният.

Чл. 15. Дневният ред на редовните общи събрания трябва задължително да съдържа:

- а) отчет на Управителния съвет;
- б) доклад на Проверителния съвет;

- в) освобождаване от отговорност Управителните тела;
- г) гласуване бюджета;
- д) изработване програма за следващата годишна дейност;
- е) избиране членове за Управителните тела.

Освен горния дневен ред, редовните годишни събрания се занимават и с всички други въпроси, които са били надлежно оповестени в дневния ред. По въпроси, които не са били предварително и надлежно оповестени, ако и да е разисквано по тях, не може да се вземат никакви решения.

Избирането на членове за Управителните тела става чрез тайно гласоподаване. Решения на общото събрание, които нарушават закона или устава, могат да бъдат оспорени пред надлежния Областен съд от всеки член, който е присъствувал на събранието и не се е съгласил с вземането на тия решения. Срокът за оспорването е 1 месец от датата, на която са взети оспорваните решения.

Глава VI

Управителен съвет

Чл. 16. Управителният съвет на Съюза има правото на общ върховен надзор върху дейността на всички съюзни клонове и членуващите в тях дружества.

За упражнението на това свое право, Управителният съвет изисква от своите клонове и от техните членове-дружества направо или посредством всички сведения и данни относно тяхната дейност, средства, бюджетни упражнения, управителни тела и пр.

Чл. 17. Управителният съвет упражнява своето право на върховен надзор или чрез делегати от своя състав или чрез лица от състава на клоновите настоятелства. Той бди за точното изпълнение на разпоредбите на устава; за правилно и навременно провеждане решенията на съюзните събрания;

за целесъобразното употребление на помощите, от-

пущани от клоновете и техните дружества; за провеждане планомерно и последователно благотворителните начинания на клоновете и дружествата и разумното употребление на средствата, отпущани от Съюза. Особена грижа на Управителния съвет съставлява осъществяването на държавния план за обществено подпомагане.

Чл. 18. Управителният съвет има правото на забрана върху своите клонове и членуващите в тях дружества за разходването на суми от Касата за обществено подпомагане, когато разходите не са съобразени с предписанието на закона, не се съгласуват с държавния план и с предписанията на Съюза.

Чл. 19. Управителният съвет свиква общите годишни събрания и определя дневният им ред. Той има право да поиска от общото събрание да отсрочи разглеждането на някои въпроси, макар и да са били те съобщени и предвидени в дневния ред на събранието.

Чл. 20. Председателят на Управителният съвет представлява Съюза пред всички държавни, областни, общински и обществени учреждения, както и пред частни лица. Той се замества от подпредседателя, съгласно постановленията на чл. 8 от настоящия устав.

Чл. 21. Управителният съвет назначава и уволнява чиновниците в канцеларията на Съюза.

Решенията на Управителния съвет могат да бъдат обжалвани пред общото събрание на Съюза. Това обжалване трябва да бъде извършено в месечен срок от деня, в който тъжителят е узнал за взетото решение.

Чл. 22. Управителният съвет бди за представянето делото на Съюза пред Международния съюз за закрила на децата. Той решава участието на Съюза в съответни международни начинания из областта за закрилата на децата.

Чл. 23. Управителният съвет се състои от: председател, подпредседател, секретар, касиер, домакин и 4 съвет-

ници. От тях, по жребии, ежегодно излизат по трима. Излезлите могат да бъдат наново избирани.

Разпределението на длъжностите между избраните лица за Управителен съвет се извършва помежду им чрез гласуване.

Управителният съвет може да образува комитети от лица, които със знание и опитност могат да бъдат полезни за постигане на особени задачи на Съюза. Правата и задълженията на членовете на комитета се определят от наредбата за създаването им.

Чл. 24. Управителният съвет взема советите решения с мнозинство на присъстващите на заседанията му. Последните са редовни, когато присъствуват повече от половината му членове. При разногласие решава гласа на председателя.

Чл. 25. Проверителният съвет се състои от трима членове, избрани от общото годишно събрание. Те помежду си определят одного за председател на съвета.

Проверителният съвет има следните права и задължения:

а) да проверява правилността на всички операции по уреждане на бюджета; да проверява касовата наличност и влоговете сметки на Съюза;

б) да изисква пояснения от съответните длъжностни лица във връзка със своето право на проверка делата на Съюза;

в) да води редовна протоколна книга за произведените ревизии и за констатираните факти при тях;

г) да съставя доклади до общите годишни събрания;

д) да поема управлението на Съюза за закрила на децата в България, когато повечето от половината или всички членове на Управителния съвет подадат своите оставки.

В такъв случай, Проверителният съвет е длъжен да свика извънредно общо събрание най-късно след два месеца от поемането управлението на Съюза.

Чл. 26. Никой член от Управителните тела на Съюза няма право да участва при решаване на въпроси, отнасящи се до него, до неговата съпруга, неговите низходящи и възходящи роднини и роднините му по сребрена линия до втора степен, от една страна, и Съюза, от друга страна.

Чл. 27. Длъжностите на Управителните тела на Съюза са почетни - неплатени.

Глава VII

Общи постановления

Чл. 28. Съюзът за закрила на децата в България е юридическа личност, съгласно решението на Софийския областен съд по гр. д. + 112/1934 год. Той е обществена организация, чужда на всяка дейност от политическо естество.

Чл. 29. Настоящият устав може да бъде изменен по предложение на Управителния съвет или по искане на една трета от съюзните членове и клонове.

Предложенията за изменение на устава трябва да бъдат оповестени на съюзните членове и клонове най-малко 30 дни преди дена на събранието, което ще обсъжда и гласува изменението.

Измененията на устава са законни само, ако са били приети в съответното събрание с мнозинство три четвърти от присъстващите гласували членове и делегати на събранието.

Чл. 30. Общото събрание, което ще се произнася за разтурването на Съюза, трябва да бъде свикано изключително за тази цел. На него трябва да присъствуват най-малко две трети от всички редовни членове и съюзни клонове. Ако този кворум липсва, събранието се отлага и отново се насрочва не по-рано от 30 дни и не по-късно от 60 дни от датата на първото събрание. Този път решенията на събранието са законни, колкото и членове и клонове да бъдат представени на него. В никой случай, обаче, не може да се гла-

сува разтурването на Съюза с друго мнозинство, освен с три четвърти от присъстващите делегати и членове на събра- нието.

Чл. 31. След разтурването на Съюза, общото събра- ние решава кому да се предадат съюзните имущества, както и начина, по който трябва да се извърши ликвидацията.

Закон за обществено подпомагане

(Държавен вестник, брой 196 от 28 ноември 1934 год., Държавен вестник, брой 219 от 25 декември 1934 год., Държавен вестник, брой 113 от 22 май 1935 год., Държавен вестник и брой 128 от 11.VI. 1935 год.)

1. Общо положение.

Чл. 1. Общественото подпомагане има за цел:

- 1) Да подпомогне със средства и да улесни съществуването на крайно нуждаещите се, които без помощта на други не биха могли да посрещнат своите насъщни нужди, и
- 2) да укрепи и да развие естественото чувство на взаимно подпомагане в народа.

Общественото подпомагане трябва да се провежда по начин, щото нуждаещият се и неговите близки, за които той е длъжен да се грижи, да придобият възможност и способност сами да задоволяват своите потреби.

Понятието обществено подпомагане в смисъл на настоящия закон обема всяко частно или обществено начинание, което има за цел да облекчи положението на нуждаещите се членове на обществото.

Чл. 2. Нуждаещ се от обществено подпомагане, според настоящия закон, с всеки, който няма възможност сам или чрез помощта на онези свои близки, които по действащите закони са длъжни да се грижат за неговата издръжка, да задоволява своите и на своите близки жизнени потреби или пък, поради телесен или душевен недостатък, не може със собствени средства и труд и без чужда помощ, да поддържа своето съществуване.

Чл. 3. Подпомагането се състои:

- а) в даване временна или постоянна помощ, наведенъж или периодически, в материали, продукти, облекло, а в

изключителни случаи и в пари - за допълване на необходимите средства за живеене на нуждаещ се;

б) в настаняване и издържане в някои от заведенията за обществено подпомагане и благотворителност. Това настаняване става в частни домове, посочени от службата на обществено подпомагане или в съответни заведения, създадени било по частна инициатива, било от самата служба, когато и където учредяването на такива заведения се наложи.

Чл. 4. Всеки нуждаещ се, покровителствуван от настоящия закон, трябва да бъде наблюдаван през време на подпомагането с ъ оглед да се премахне причината на неговата нужда, като се полагат грижи, за да добие той стопанска и морална самостоятелност.

Обществената помощ по настоящия закон се дава, докато нуждаещия се или лицата, задължени по закон да се грижат за него, придобият способност и възможност чрез собствен труд и средства да изкарват прехраната си и да се подпомагат.

Чл. 5. Начинът за общественото подпомагане се определя със оглед на възрастта, здравето, занятието и семейното положение на нуждаещия се. Съобразно измененията в неговото положение, се изменя и вида и размера на определената помощ.

Чл. 6. Помощта, отпускана на нуждаещия се, не може да бъде секвестрирана, нито може да се отстъпва или прехвърля другиму.

Чл. 7. Помощта се дава при задължение да бъде повърната, ако общественото подпомагане се извършва поради невъзможността за известно време да се използват някои приходи или имуществва на нуждаещия се или на лицата задължени да го издържат. Също така се постъпва, когато се очаква по-късно нуждаещият се да има свой приход.

Разходите за подпомагане се повръщат така също и

когато се установи, че близките на нуждаещия се, задължени за неговото издържане, са състоятелни. В такъв случай подпомогнатият и неговите близки са солидарно отговорни за направените разходи.

II. Служба за общественото подпомагане

Чл. 8. Върховното ръководство и надзор върху всички държавни, общински, обществени и частни начинания и служби за общественото подпомагане принадлежи на Министра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 9. При министерството се учредява особена служба за общественото подпомагане, която върши следното:

а) ръководи и контролира всички служби и мероприятия за общественото подпомагане в царството;

б) определя териториално районите на всички заведения за общественото подпомагане и благотворителност;

в) решава всички въпроси, подигнати пред нея в връзка със общественото подпомагане, в рамките на настоящия закон;

г) решава откриването, сливането и закриването на заведения за общественото подпомагане;

д) одобрява уставите на всички благотворителни дружества и организации за общественото подпомагане;

Чл. 10. Въз основа доклад на службата за общественото подпомагане при Министерството на вътрешните работи и народното здраве, Министърът на вътрешните работи и народното здраве със заповед може да обяви известни инициативи, дружества и заведения за общественото подпомагане, като безполезни, нецелесъобразни или вредни за обществото и държавата, и да ги разтури.

След като се покрият задълженията на разтуреното дружество, в размер на неговото имущество, ако остане излишък, остава в разпореждане на службата за общественото подпомагане.

Чл. 11. При Министерството на вътрешните работи и народното здраве се учредява Висш съвет за обществено подпомагане, който има за председател главния секретар при Министерството на вътрешните работи и народното здраве и членове: юристконсулта при Министерството на вътрешните работи и народното здраве; заведующия службата за обществено подпомагане при министерството; главния директор на народното здраве; директора на труда; представител на Министерство на финансите; представител на Светия Синод; столичния кмет и по един представител на Съюза за закрила на децата в България; Съюза за борба със туберкулозата; Съюза за подпомагане немощни, недъгави и нуждаещи се от обществена подкрепа и Българското дружество "Червен кръст".

Чл. 12. Висшият съвет върши следното:

а) внася единство в всички служби и начинания за обществено подпомагане, действащи в царството;

б) приема годишния отчет на службата за обществено подпомагане и се произнася по него;

в) изработва годишния план за обществено подпомагане;

г) гласува представения от службата бюджет на фонда за обществено подпомагане, който влиза в сила след одобрението му от Министерския съвет и

д) дава мнение по всички въпроси, които Министра на вътрешните работи и народното здраве би му поставил за разглеждане.

III. Обществено подпомагане

Чл. 13. Непосредствено обществено подпомагане се извършва от държавните, общинските, дружествените и частните заведения за обществено подпомагане.

1. В областта.

Чл. 14. Обществено подпомагане в областта се намира под надзора и ръководството на областния директор. Като

свой помощник той може да привлече на почетна служба и някое нещо по въпроса лице или да натовари със тая задача някои от служебните лица при областта.

На областния директор принадлежи инициативата за създаване на областни приюти за обществено подпомагане, съгласно чл. 37 т. "в" от настоящия закон и такси от общините, учрежденията и лицата в областта, които ще изпратят лица за подслоняване в тези приюти.

Областният директор може да учреди, като съвещателно тяло, съвет от вещи по общественото подпомагане лица и представители на благотворителни дружества, който има за цел да създаде единство и изработи годишен план за обществено подпомагане в областта.

В околиците.

Чл. 15. Общественото подпомагане в околиците се намира под надзора и ръководството на околийския управител, който може да привлече на почетна служба и някое нещо по въпроса лице или да натовари с тази задача някои длъжностни лица на околийска служба.

3. В общините.

Чл. 16. Всяка община е длъжна да се грижи за общественото подпомагане на своите жители като:

а) полага грижи за непосредствено подпомагане на нуждаещите се за снабдяването им с определена помощ и извършва надзор върху състоянието им;

б) урежда и поддържа според нуждите безплатни трапезарии, места за пренощуване на останали без подслон нуждаещи се, подслон за деца на родители, които ходят на работа, сиропиталища, старопиталища и други видове заведения за обществено подпомагане;

Чл. 17. Общините са длъжни да отредят и дадат безплатно на държавната служба за обществено подпомагане

и на утвърдените благотворителни дружества, организации и съюзи, необходимите места за постройка на приюти. Тези места са неотчуждаеми, не могат да се препродават и използват за друга цел., освен за тази, за която са предварително определени.

Чл. 18. Всяко лице, което изпадне в състояние на неспособност, поради физически или душевен недостатък, да се издържа със свои средства и труд и със средствата на лицата, задължени по закона да го поддържат, ако не може да му се помогне от благотворителни дружества, подпомага се задължително от общината, в която има своето постоянно местожителство или се намира временно.

Чл. 19. Разходите за общественото подпомагане на общините се посрещат от сумите, предвидени и за общественото подпомагане в общинския бюджет и от помощите, които се дават на общините от фонда за общественото подпомагане, съгласно чл. 37, т. "Г".

Чл. 20 Обществено подпомагане в общината се намира под надзора и ръководството на общинския кмет. Като свой помощник той може да привлече на почетна служба и някое друго по въпроса лице или да натовари с тази задача някой общински съветник или друго длъжностно лице при общината.

Чл. 21. Кметът може да уреди, като съвещателно тяло комитет от вещи лица по общественото подпомагане и представители на благотворително дружества, който има за цел да хармонира различните благотворителни начинания в общината и да изработи годишния план за дейност.

4. Дружества.

Чл. 22. Всички дружества, съюзи и организации за общественото подпомагане се намират под надзора и ръководството на държавната служба за общественото подпомагане.

Чл. 23. Някое дружество, организация или съюз по общественото подпомагане не може да съществува, ако няма

устав, утвърден от Министерството на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 24. В двумесечен срок от деня, когато влезе в сила настоящия закон, всички дружества, организации и съюзи за обществено подпомагане са длъжни да представят уставите си за утвърждение от Министерството на вътрешните работи и народното здраве, ако нямат утвърдени такива.

Чл. 25. Дружествата и организациите, които се занимават с обществено подпомагане на деца и юноши до 18 години, членуват задължително в Съюза за закрила на децата в България, а тези дружества и организации, които подпомагат лица над 18 години - в Съюза на немошни, недъгави и нуждаещи се от обществена подкрепа.

Чл. 26. Общонародни събирания на помощи се решават само по случай деня на детето, деня на слепите, празника на розите в полза на дружеството за борба с туберкулозата, благотворителен ден в полза на българското дружество "Червен кръст" и ден в полза на пострадалите от войните. Никакви други събирания на помощи не се позволяват.

Чл. 27. Мисия на чуждестранни благотворителни организации, която не изхожда от разклоненията на Международния "Червен кръст", на Съюза за закрила на децата и Международния комитет за борба с туберкулозата, за да получи разрешение за своята дейност в царството, трябва да подаде в двумесечен срок заявление до Министерството на вътрешните работи и народното здраве със следните сведения:

- а) наименование на своята централа, нейния адрес, като се посочи и акта, въз основа на който тя съществува;
- б) целите и задачите на мисията и
- в) нейния състав.

Чл. 28. Получилите разрешение чуждестранни благотворителни организации и мисии са длъжни:

- а) да да съблюдават законите на държавата;
- б) в края на всяка година да представляват редовно в Министерството на външните работи и народното здраве отчет за извършената работа и проявена дейност;
- в) да държат книгите си в пълна редовност и прегледност.

Чл. 29. Всяка мисия е длъжна винаги да съгласува даваните от нейната централа нареждания с разпоредбите на настоящия закон и всички закони на държавата. Тя може да си послужи и със служещи чужди поданици, но с предварително разрешение от Министерството на външните работи и народното здраве.

Чл. 30. За свършване на своята благотворителна дейност в страната, всяка чуждестранна мисия е длъжна да съобщи на Министерството писмено, като приложи и своя последен отчет.

Чл. 31. Когато Министерството на външните работи и народното здраве намери, че дейността на чуждестранната мисия е вредна и несъгласна със законите на държавата, може да отмени даденото съгласно чл. 27 разрешение.

Чл. 32. Касиер-отчетниците, които са на служба при благотворителните дружества, организации и съюзи, дават за службите си гаранции, като държавни отчетници. Размерът и начинът на внасяне и освобождение гаранцията се определя със заповед от Министъра на външните работи и народното здраве.

Чл. 33. Длъжностите на управителните и контролни съвети на всички благотворителни дружества и съюзи са почетни - неплатени.

IV. Фонд за обществено подпомагане

Чл. 34. При Министерството на външните работи и народното здраве се образува фонд за обществено подпомагане.

Фондът има следните приходи:

а) 20% от приходите на фонда за подпомагане пострадалите от обществени бедствия;

б) 10% от постъпленията по всички държавни недобори;

в) вноски от всички граждани на свободните професии, търговци, индустриалци, занаятчии, домопритежатели, рентиери и всички други, от всички търговски, индустриални и др. предприятия, от всички пенсионери, както и от всички търговски, индустриални и др. предприятия, дружества, съюзи и пр.

Размерът на тази ежегодна вноска е равен на едnodневния доход на визираните по-горе физически и юридически лица.

Едnodневният доход на чиновниците, служаци, работници и пр. на държавна, общинска и частна служба се равнява на $1/30$ част от заплатите, надниците и другите видове възнаграждения, които лицата следва да получат през месец февруари и се внася във фонда за обществено подпомагане най-късно 10 дни след изплащането им. От лицата, които постъпват на служба или на работа през втората половина на месец февруари или след този месец, едnodневният доход се изчислява и удържа по същия начин от заплатите и възнагражденията, които следва да получат през следния месец от постъпването им.

Едnodневният доход на пенсионерите се равнява на $1/90$ част от тримесечната им пенсия и се удържа при изплащане пенсията им за първото тримесечие.

Вноската за дружествата, съюзите, предприятията и другите юридически лица се определя и събира от управителните им съвети най-късно до 1 юни.

Вноската на всички други лица се определя от съответните професионални организации, без оглед дали са техни членове или не. Събирането на така определените внос-

ки се извършва от същите организации до 1 септември.

Невнесените до горните дати вноски се събират в двоен размер от държавните или общински бирници принудително по реда на събиране преките данъци;

г) 5% от чистия приход на всички лотарии;

д) 3% от годишните постъпления от: такси, глоби и пр. по чл. 3 от закона за построяване сгради за съдебни места;

е) 1% от чистата печалба на държавните банки и държавните стопански предприятия със самостоятелни бюджети;

ж) 1% от чистата печалба върху входните билети на театри, кина, концерти, забави, циркове и всякакъв род публични увеселения;

з) по 1000 лева такса за всяко свидетелство за регистриране картели;

и) по 500 лева такса за всяко разрешение или патент за кабарета или увеселителни танцови заведения с артисти и др. такива;

к) по 300 лева такса за всяко свидетелство, удостоверение или други документи за получени концесии, привилегии, за запазени периметри; разрешение на чуждестранни артисти, артистични и други проходящи трупи, циркове, оркестри и др. такива за гостуване в страната;

л) по 20 лева такса за всяко разрешение за радиоапарат в частни домове, в частни и обществени заведения; за всяка квитанция и разписки за луксозни кучета;

м) по 10 лева такса за всеки паспорт за заминаване за странство;

н) такса за разрешение за строеж, за преустройство, като се пресмята по 100 лева за всеки апартамент на кооперативните и съпритежателски домове отделно, и за всеки етаж на няколкоетажните сгради;

о) по 3 лева такса за всички свидетелства за поданст-

во, за гражданското и материално състояние и за местожителство, освен освободените от гербов налог;

п) по 2 лева такса за всички поискани книжа и за всяка заверка на документи или преписи, подписи и други издавани на частни лица от учрежденията, подведомствени на Министерството на вътрешните работи и народното здраве и общините, освен освободените от гербов налог;

р) всички козметически произведения от местен произход се облагат с 10% върхнина върху патента, който производителите плащат по закона за засилване прихода на държавата;

с) такса за забавителните игри (табла, карти и пр.) се събира както следва:

населен пункт до 20 000 жители за всеки патент по 20 лева.

населен пункт до 50 000 жители за всеки патент по 30 лева.

населен пункт от 50 000 жители нагоре по 50 лева;

т) от специални пощенски марки, издавани в споразумение с Министерството на финансите;

у) помощи, дарения, завещания и други.

Забележка. Събирането на всички такси, предвидени в настоящия закон става по начин, определен от Министъра на вътрешните работи и народното здраве в съгласие с Министъра на финансите.

Чл. 35. Бюджетът на фонда се упражнява от надлежните органи на министерството на вътрешните работи и народното здраве, което води сметка за приходите на фонда и издава платежни заповеди за разходите в размер на разрешените кредити, ако за изплащането им има постъпления.

Предварителният контрол върху всички разходи по бюджета на фонда за обществено подпомагане се упражнява от счетоводството при Министерството на вътрешните работи и народното здраве, а окончателният - от сметните

палати по общо установения ред за контрола на държавните разходи, предвиден в закона за бюджета, отчетността и предприятията и закона за върховната и областните сметни палати.

Помощите, които се отпускат за сметка на фонда на учрежденията, общините, съюзите и дружествата и други по чл. 37 от настоящия закон, се оправдават с квитанция от кочан и препис от документа, с който е отпусната помощта. Всички други разходи, извършвани от Министерството на вътрешните работи и народното здраве, за сметка на същия фонд, се извършват и оправдават с документи, съгласно със закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Разходите, извършвани от учрежденията, общините, съюзите, дружествата и други срещу получените помощи от фонда, се разходват и оправдават по реда и начина за другите техни разходи. оправдателните документи се прилагат към годишните им отчети. Тези разходи подлежат на контрол от финансовите инспектори и длъжностните лица от Министерство на вътрешните работи и народното здраве.

Всички постановления на други закони и наредби-закона, които противоречат на настоящата наредба-закон, не се отнасят за разходите по този фонд.

Чл. 36. За насърчение пожертвувателността, Министерството на вътрешните работи и народното здраве дава следните награди на дарителите на фонда за обществено подпомагане:

а) срещу дарения от 3 000 до 5 000 лева се издават адреси за благодарност на дарителя;

б) срещу дарения от 5 000 до 30 000 лева се издават адреси за благодарност и особена бронзова значка;

в) срещу дарения от 30 000 до 100 000 лева - благодарствени адреси и сребърна значка;

г) срещу дарения от 100 000 до 1 000 000 лева - извънредни благодарствени адреси и златна значка, като дарени-

ята се широко оповестяват;

д) срещу дарения над 1 000 000 лева и след утвърждение с царски указ, по предложение на Министра на вътрешните работи и народното здраве, известни благотворителни, държавни и общински заведения могат да носят имената на тия заслужили дарители.

Чл. 37. Постъпилите суми във фонда за обществено подпомагане се разпределят както следва:

а) 5% резервен фонд, който е неприкосновен до нарастването му в размер на 50 000 000 лева. След като достигне тази сума резервният фонд може да се използва за благотворителни начинания, които са от обща полза за цялата страна, определени от Висшия съвет за обществено подпомагане и одобрени от Министерския съвет;

б) 10% за държавната служба за обществено подпомагане, съгласно бюджета на фонда;

в) 15% за подпомагане областните благотворителни начинания, съгласно бюджета на фонда;

г) 35% за подпомагане благотворителните начинания на градските и селските общини, съгласно бюджета на фонда;

д) 20% за подобрене предпазните грижи за нравственото и здравно укрепване на младежта, съгласно бюджета на фонда;

е) по 5% на: 1. Съюза за закрила на децата в България; 2. Българското дружество "Червен кръст" и 3. Съюза за подпомагане на немощни, недъгави и нуждаещи се от обществена подкрепа.

Чл. 38. Изразходването на сумите на фонда за обществено подпомагане, предвидени в чл. 37, букви "б", "в", "г" и "д", става по бюджета на фонда, изработен от държавната служба за обществено подпомагане, гласуван от Висшия съвет за обществено подпомагане и одобрен от Министерския съвет.

Чл. 39. Благотворителните ценности - марки, карти, адреси, значки, бандероли, квитанции и пр. - на държавната служба за обществено подпомагане, се съхраняват и разпродават от Българската народна банка и нейните клонове, агенции и кореспонденти.

Формата, текста и образците на тия ценности се установяват от държавната служба за обществено подпомагане, а контролът при отпечатването, съхранението, отчетността и продажбата на тия ценности става по реда и условията, по които се извършват тия действия с държавните ценности (гербови марки, съдебни марки и др.)

Чл. 40. Отчетниците и всички органи по събиране на приходи на фонда за обществено подпомагане, са длъжни без забава да внасят всички получени суми във фонда, който се завежда по текуща сметка при Българската народна банка и нейните клонове.

Чл. 41. Службата за обществено подпомагане има за свой орган "Известия за общественото подпомагане". Той е официално издание на държавната служба за обществено подпомагане и се получава задължително от всички общини, заведения и обществени дружества.

Чл. 42. Българските държавни железници превозват безплатно всички материали и продукти на службата за обществено подпомагане.

Хартията и материалите за благотворителните ценности се освобождават от мито.

Печатните издания на държавната служба за обществено подпомагане се разнасят безплатно от превозните и други служби в страната.

Чл. 43. Имотите на държавната и общинските служби за обществено подпомагане и на регистрираните дружества, съюзи и организации за обществено подпомагане се освобождават от всякакви държавни, общински и други данъци, бери, такси, връхнини и пр. включително и държав-

ните или общински такси за консумативни предмети, като вода, електрическа енергия и пр.

Направените дарения за същите институти и дружествата и на общинските и държавна служби за обществено подпомагане, под каквато и да била форма и какъвто и да е размер по право и без всяка друга формалност се освобождават от плащане на безвъзмездно мито и други такси и бери.

V. Контрол.

Чл. 41. Всички служебни лица на държавна, общинска и обществена служба са длъжни да следят за точното изпълнение на настоящия закон и с акт да установят за всяко извършено нарушение или престъпление по закона, като изпращат незабавно акта на държавната служба за обществено подпомагане. Членовете на управителните тела на благотворителните дружества, съюзи и организации, а така също и свещениците, учителите, бирниците, членовете на общинските съвети са длъжни да следят и установяват с акт всяко нарушение по този закон.

VI. Наказания.

Чл. 45. Извършените нарушения по настоящия закон се установяват с актове, подписани поне от две лица и се наказват съгласно действащите закони и настоящия закон.

Освен наказанието, което се налага на виновния, ако провиненото лице е на държавна или общинска длъжност, уволнява се от служба.

Чл. 46. Констатираното с акт необлепване с благотворителна марка в посочения от закона размер се наказва според наказателните санкции, установени за нарушения на закона за гербовия налог. Глобата в тия случаи се налага на продавача, а самото нарушение може да бъде констатирано и от всеки гражданин и гражданка в присъствието на още две лица.

Чл. 47. Просията по цялата територия на Царството

под каквато и да било форма се забранява. Заловените лица в просия се въдворяват на местожителство.

Чл. 48. Длъжностни и частни лица, които присвояват средства, материали и продукти, предназначени за обществено подпомагане; които подправят и пускат в обръщение благотворителни ценности; събират по-големи от определените в закона такси; които използват превозни средства на службата за обществено подпомагане за лични или на други лица облаги; които без оправдателни причини не изготвят навреме благотворителни ценности; които след като са били поканени не се отчетат навреме за поверените им суми и ценности, осъждат се да заплатят нанесената щета и глоба до 50 000 лева независимо от другото наказание по наказателния закон.

Чл. 49. Всяка сума, с изключение приходите от благотворителните марки, предназначена за фонда за обществено подпомагане, се внася с вносен лист в десетдневен срок по сметка на фонда в Българската народна банка. Виновното в нарушение на тази служебна обязаност длъжностно лице се наказва съгласно чл. 48.

Чл. 50. Подпомагани, поддържани и подслонени бедни и нуждаещи се деца, които с действията си пречат или умишлено вредят делото на общественото подпомагане, като например нарушават систематически правилниците за вътрешния ред на заведенията за обществено подпомагане, използват задруги цели дадената им помощ, с поведението си излагат доброто име на службата за обществено подпомагане и пр.; или пък без уважителни причини отказват изпълнението на възложената им по това подпомагане работа по нареждане на държавната или общинска служба за обществено подпомагане или на управата на благотворителното дружество, което ги подпомага, се лишават от всякаква помощ и издръжка.

Лица, които с измама или подправени документи или

чрез друго престъпление са успели да получат повече от една помощ или пък са получавали помощи и издръжка, на каквато не са имали право, освен наказанието, което им се налага по наказателния закон, се лишават завинаги от правото да получават помощ или издръжка от службата за обществено подпомагане.

Чл. 51. Всички нарушения на настоящия закон, за които не се предвижда друго наказание или глоба, се наказват с глоба до 5 000 лева, наложена с мотивирана заповед от Министра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 52. Наложените глоби по настоящия закон се внасят във фонда за обществено подпомагане.

Чл. 53. Благотворителните дружества, съюзи и други организации са длъжни в дадения им от Министра на вътрешните работи и народното здраве срок да се пригледят съгласно тоя закон или да се причислят към съответния съюз или да ликвидират.

Чл. 54. За приложение на настоящия закон се издават правилници, които влизат в сила след одобрението им от Министра на вътрешните работи и народното здраве.

Чл. 55. Настоящият закон влиза в сила от деня на обнародването на вестник "Държавен вестник" и отменява всички закони, които му противоречат.

***Окръжно за политическо прочистване на
организациите на СЗДБ от 25 декември
1944 г.***

Съюз за закрила на децата в България

***Под височайшото
покровителство на Нейно
Величество царица Йоанна***

*Окръжно No 1320
София, 25 декември, 1944 г.*

До градските и селски клонове от Съюза за закрила на децата в България

I. Събитията от 9 септември и тези, които ги предшестваха, имат за цел и задача, както това се вижда от програмата на правителството на Отечествения фронт, една пълна и дълбока промяна в нашето държавно и политическо устройство, едно коренно изменение в обществения, стопански и социален живот, една съвършено нова ера на истинска демокрация и обществена солидарност.

Специално за нашата област, управителните тела на Съюза за закрила на децата в България считат създаването на Министерството на социалната политика и Министерството на народното здраве като огромна придобивка за българския държавен и обществен живот, защото по тоя начин общественото подпомагане ще бъде провеждано в бъдеще системно и резултатно с участието на държавната власт, което ще бъде от голямо значение за социалния и здравен жи-

вот на страната.

С тая вяра управителните тела отпочват своята дейност и са убедени, че ще намерят пълната подкрепа на съюзните клонове и членуващите в тях дружества при провеждането на всички съюзни мероприятия в полза на българското дете.

II. Назначените временни управителни тела на Съюза за закрила на децата в България от господина Министъра на вътрешните работи разпределиха длъжностите си както следва:

Управителен съвет:

Председател - проф. д-р Христо Негенцов, подпредседател - д-р Власаки Шуманов, секретар - Маргарита Чернева, касиер - Марин Йонов, домакин - Иван Хр. Иванов и членове - д-р Братан Братанов, д-р Любен Рачев, Павел Теохаров, д-р Кирил Чолаков, Райна Ганева, Пенка Касабова и София Аврамова.

Проверителен съвет:

Председател - Тодор Минев и членове - Ценко Лаков и д-р Петра Петкова.

Още на първото съвместно заседание управителните тела се занимаха с въпроса за бъдещото устройство и дейност на Съюза за закрила на децата в България, с който въпрос в най-скоро време ще сезира Министерството на социалната политика, Министерството на народното здраве и Министерството на народното просвещение, за да може по тоя начин, за да може по тоя начин да се постигне едно истинско съгласуване на силите и средствата, които са насочени за подобрене грижите по отношение закрилата и подпомагането на българското дете.

По-късно ние ще се върнем отново на тоя въпрос и ще го засегнем с повече подробности.

III. С окръжното си под No 1415 от 19 октомври т. г. Министерството на социалната политика - отделение за обществено подпомагане - е наредило до областните инспектори по обществени грижи да представят списъка на всички благотворителни дружества и начинания в областта на областните комитети на Отечествения фронт, които да се занимаят с прочистването на управителните тела от фашистски елементи. Досегашните управителни тела на съюзните клонове и дружества могат да бъдат сменени изцяло или отчасти или запазени изцяло, според това дали техните членове са се проявили като фашисти. Във всички случаи, обаче, новите управителни тела трябва да намерят одобрението и утвърдението на местните и областните комитети на Отечествения фронт.

Обръщаме вниманието на съюзните клонове и членуващите в тях дружества, управителните тела на които не са още прочистени, да влязат във връзка с местните комитети на Отечествения фронт и установят новите състави на управителните тела, след което да ги представят за утвърждение от областните комитети на Отечествения фронт. По тоя начин ще се ускори ликвидирането на тоя въпрос и новите управителни тела на клоновете и дружествата ще могат да се отдадат на своята редовна работа в полза на българското дете, което при днешните утежнени условия на живот се нуждае извънредно много от обществени грижи и подкрепа.

IV. Припомняме на съюзните клонове и членуващите в тях дружества съдържанието на окръжното под No 1157 от 10 октомври т. г. относно уреждането на трапезариите и общежитията, както и отчитането на членския внос и абонамента на сп. "Нашето дете" за 1944 г., което трябва да стане в най-скоро време по пощенска чекова сметка No 1017.

Управителният съвет е убеден, че в тежките дни, кои-

то изживява страната ни, всички съюзни дейци ще се проникнат от съзнанието за нашата отговорна работа и ще удвоят усилията си за закрилата и подпомагането на българското дете.

Съюз за закрила на децата в България

Секретар: Маргарита Чернева

Председател: Проф. д-р Хр. Негенцов

Спасете децата

Съюзът за закрила на децата в България се стреми да обедини всички обществени власти, организации, дружества и лица.

Грижите за децата са изразени в Женевската декларация и в резолюциите и пожеланията за първия международен конгрес за защита на децата, станал през август 1925 г. в Женева.

За постигането на посочената от тях цел, съюзът се старее да образува клонове по села и градове, които да се грижат за децата.

Първата и най-главна грижа за децата остава най-вече на родителите.

Децата не винаги обаче могат да се радват на родителските грижи, защото много често са лишени от тях и остават на грижите на най-близките роднини. Поради изселването и разместването на населението и трудните икономически условия, родителите остават осамотени и, поради това, при липса на родителски грижи, децата са лишени и от грижите на близки роднини, а такива деца, оставени и без роднински грижи, са много. За такива деца и кърмачета остава да се погрижат милосърдни хора, които може да заменят майката и родителите или близките роднини.

Ето случай, в който може да се прояви милосърдие към децата.

Майката умре, кърмачето и децата остават на бащини грижи; но бащата не знае и не може да отхранва и отглежда децата; освен това, оставайки на работа или ако отсъства, децата остават и без родителски грижи. Такива деца са печална съдба ги има във всеки град и село.

В едно село майката ражда две близначета и умира от лухуска треска. Децата остават на грижите на съседни, но

те не знаят нито как да ги отхранват, нито имат възможност да ги отгледват. Учителката-съветничка моли съюза да ги настани в ясли или приют.

Майката роди дете, има и по-големички деца, разбо-лее се; бащата отива на работа; безпомощната болна майка дважд е по-болна, че няма кой да се грижи за децата.

Майка или баща в затвора, или са душевно болни, или са неспособни, или са нехайни, то децата остават без надзор, без възпитание, дори и без отхрана.

Бедни родители, с много деца, при неплодородни го-дини, земетресение, пожари, безработица не са в състояние нито да отхранят, нито да отглеждат децата си и те остават лишени от всякакви грижи.

Общинските власти и полицейските органи намират често деца подхвърлени, занемарени или изоставени, при-бират ги в участъка, не знаят какво да ги правят, къде да ги денат и се отнасят до съюза за настаняването им.

Самите деца било кърмачета, било по-големки или школничета, могат също сами да заболееят. При болни или немощни родители, които не могат да обслужват болните си деца, последните пък трябва да се предоставят на грижи-те на лекари или на милосердни сестри - това може да стане само в болница.

Болни деца от туберкулоза , магарешка кашлица или други опасни заразителни болести, дифтерит, скарлатина, брусница трябва да се отделят от здравите и да се лекуват в болници.

Много деца при раждането се повреждат в мозъка или след раждането заболяват от болести с температура, получават припадъци. Такива трябва да се лекуват бързо в болници, защото, ако не се лекуват на време, голяма част от заболелите остават недъгави, малоумни, мъчно се развиват, имат често припадъци, буйствуват, правят пакости. Такива деца и като малки и като подрастнат имат нужда да се при-

берат в приюти, за да не падат в тежест на родителите, които отиват на работа, да не пакостят на обществото и при това могат да се подготвят поне за що-годе работа за отхранване.

В цяла България ние имаме само едни ясли в София и една болница за деца - университетската детска клиника - до тях се отнасят за приемане, за приютене или за лечение на нещастните деца, приемането на които често се отказва, поради липса на свободно място.

В яслите от 1925-1928 година са били приютени 924 кърмачета и 91 малки деца и е отказано приемането на 485 кърмачета. В детската клиника през 1928 г. са лекувани 43 малоумни деца, от които 17 от югозападна България, 18 от южна България и 8 от северна България, които имат нужда от приют, където да се отгледват, възпитават и учат на работа.

За слепите, за глухонемите, за школничета сирачета има що годе пансиони и училища, а за нещастните кърмачета и малки деца-сирачета, недъгави, малоумни няма приют, няма обществена грижа, а за болните деца - няма детски болници. Благотворителните дружества, пък, нямайки средства, не могат да направят нещо благодатно за нещастните деца, което е дълг на общините, окръжните съвети и държавата.

Във всички културни държави има закони за закрила на децата, които осигуряват с материални средства за издръжката им.

В Унгария, още преди 30 години има създаден закон, с който всички деца до школната възраст, сираци, изоставени, занемарени, недъгави, малоумни принадлежат на държавата, която се грижи за запазване здравето на децата, за отхранването и възпитанието им; има лекари, сестри, ясли и приюти.

Човешки дълг, а и Женевската декларация ни нала-

гат и у нас да се погрижиме за сирачетата-кърмачета и малки деца до школнична възраст, за болните, недъгавите, малоумните, занемарените и изоставените деца.

Ние простираме ръка, просиме милост и молиме за помощ, за да се построят и издържат ясли, приюти и болници, в които да намерят милосърдна грижа, отхранване и възпитание всички нещастни деца, бъдещи граждани.

Кърмачетата плачат - нека им дадеме майчина грижа. Децата боледуват, стенят и искат да живеят - нека ги приютим в болници. Децата са гладни - нека ги нахраним.

Спасете децата!

Грижи за децата в Пловдив

За да се разбере и прецени в истинската му стойност положението, в което сега се намира детския въпрос в Пловдив, необходимо е да се припомни какви са били грижите за децата преди 10-15 години в този град.

Известно е, че закрилата на детството като проблем се яви след опустошителната голяма война. Всред големите политически и икономически кризи през последните десетилетия, цивилизования свят прояви специално внимание към всички въпроси във връзка с живота на младите поколения. С помощта на предпазната медицина и чрез подобрието на социалните и икономически условия успехите от грижите за детството стават все по-задоволителни. В услуга на детството се ангажира персонал от специалисти лекари, сестри посетителки, акушерки пр., в съгрудничеството с възпитатели и общественици. Особено трябва да се отбележи съгрудничеството на женските дружества. В миналото в Пловдив те са били единствените, които се занимавали с детската закрила и сега те си остават опитните и предани съгруднички на държавата и общините. Те са душата на работата, пламъкът, който ѝ дава светлината и топлината. Всички институти, създадени след войната за закрила на детството са дело на женските дружества - общината само пое някои от тях, дори разшири, но нови досега не е създала.

Първият институт за закрила на детството е открит в 1885 г. - преди 55 г. - детската забавачница на д-во "Майчина грижа", която съществува и днес, превърната в 1926 г. в дневен детски дом. До войните дружеството е обличало бедни деца, на едни е плащало таксите в гимназиите, а някои първите години след освобождението, е пращало да следват в Русия и Германия. Група дами се отделили от дружество "Майчина Грижа" и основали дружество "Постоянст-

во". Това дружество открива професионално училище за момичета, което и днес съществува като образцово професионално училище.

През 1909 година, женското дружество "Майчина грижа" урежда първата детска колония за 80 деца от основните училища и прогимназиите. Работата на колонията се преустановява през време на войните, за да се възобнови през 1922 год. През 1930 год. дружеството построи собствено здание в с. Бойково - Родопите, което е обзаведено много добре и обслужва всяко лято по 300 деца. В 1932 година Пловдивското училищно настоятелство построи и откри летовище в гр. Калофер за 200 деца. От няколко години Пловдивската митрополия изпраща на летуване около 20 деца в Калоферския манастир. Родителско-учителските комитети от града изпращат деца на летуване (през последните 2-3 години) в с. Долна баня.

В 1910 година дружеството "Майчина грижа" урежда първата безплатна ученическа трапезария в града за 100 деца. През двете години, които последваха землетресението, в трапезарията се хранеха над 400 деца.

През време на войната по инициатива на Н. В. Пр. покойният митрополит Максим и на група гражданки се основа дружество "Самарянка", което подпомага с облекло и храна семействата на войниците, а на гарата причаква влаковете с ранените войници, за да им бъде в услуга. Сега дружеството съществува и е в услуга на родилки и бебета.

По почин на дружество "Майчина грижа" в 1926 година се основа Клон от съюза за закрила на децата в гр. Пловдив, който създаде първата здравна станция в 1927 година, втората в 1928 година. Все по това време известният пловдивски гражданин Д. П. Кудоглу, основа диспансер с добре обзаведено детско отделение.

В Пловдив за подхвърлените и останали без майчини грижи деца до 1931 година нямаше ясли. Общината даваше

на бедни кърмачки тия деца срещу богато заплащане, а резултатът беше много печален: смъртността беше 100%. В 1031 година клонът на Съюза за закрила на децата откри първите детски ясли в Пловдив за всички деца от Южна България. В 1936 година Пловдивската община построи здание по-добре приспособено за ясли и децата се прибраха там, а вместо това Съюзът за закрила на децата откри първото сиропиталище за деца от 2 до 7 години, в което децата постъпват от общинските ясли.

В 1932 година Клонът от СЗДБ откри първото детско игрище в Пловдив - Парк Марица. Следващата 1933 година съюзът откри игрище за 400 деца в квартал Надежда; на най-бедните се даваше топъл обяд. Игрището в последствие се пое от спортен клуб "Левски", където всяко лято се занимават около 200 деца.

Лятото през 1935 година Клонът СЗДБ откри първият детски лагер в с. Фердинандово за 100 деца, следващата 1936 година лагерът се премести в с. Бойково. Резултатите бяха много добри, едва ли не по-добри от тия на летовището, но средствата на Съюза се изчерпиха и това хубаво дело замря, макар че Съюзът разполага с много добър инвентар за целта.

За майките в града и околията СЗДБ урежда здравна изложба, която е едно подвижно училище, защото нагледно им се посочва как да отглеждат правилно децата си.

Сега СЗДБ е на път да уреди детска занималня в училището на парк Марица с надежда в скоро време да се развие в детски клуб. Такива занимални би трябвало да се уредят във всички училища в покрайнините на града, където бедните деца нямат домашни условия да си приготвяват уроците и да четат книжки.

В 1932 година общината откри първият си детски дом в квартал Надежда и сега има пет добре обзаведени дневни домове.

Християнското братство Св. Петка от три години също откри дневен детски дом в салона при черквата.

В 1933 година общината откри първата си станция и до сега има четири здравни станции.

От 1931 година Пловдивската болница се обогати с детско отделение - хубаво, приспособено за целта здание. Тази беше една много добра придобивка за града, защото преди това болните деца трябваше да се изпращат в детската университетска клиника в София. Сега е довършено и предстои да се открие друго детско отделение при държавната болница - за детска хирургическа туберкулоза.

В проекта за уреждане от общината са родилен дом и дневни детски ясли, от които Пловдив има нужда.

Създаването на клона от СЗДБ в Пловдив допринесе много детският въпрос да се наложи на общината и общество като една от първите задачи, с която градът трябва да се справи. Чрез институтите, които Съюза за закрила на децата създаде в града, чрез статии и сказки, и най-последно чрез Деня на детето се внушава, че преди всичко трябва да се създадат в Пловдив условия да израстне едно поколение физически здраво и крепко морално, защото децата на тоя град ще бъдат бъдещите граждани, общественици и чиновници, в чиито ръце ще се сложат за разрешение всички сложни социални, икономически и политически проблеми на нашето време. Ето в това се състои заслугата на СЗДБ, че улесни детския проблем и даде тласък на детската закрила в Пловдив.

България трябва да се гордее със своя Закон за общественото подпомагане. С него се координира закрилата на детството в България, осигури се поне минималната материална подкрепа на институтите за детска закрила. В Пловдив общественото подпомагане чрез своите инспектори и средствата, които касата за общественото подпомагане дава, детската закрила спечели много.

Накрая бих си позволила да кажа, че трябва да се пристъпва от община и всички, които ръководят институти за

детска закрила в Пловдив, сериозно и внимателно. Този въпрос е нов и много деликатен. Държавата тепърва си определя политиката по него. Абсолютно необходимо е преди започването на всяка работа, добре да се проучват местните условия, за да са ясни целта и очакваните резултати. Само на базата на тия положителни проучвания трябва да гради сградата на детската закрила. Лицата, които се посвещават на тази деликатна работа да са запознати с същината ѝ, да имат технически познания, широк поглед, енергия и воля. Към детската закрила не трябва да се пристъпва нито от суета, нито от спорт. Още, детския въпрос не трябва да стои изолиран - той ще има своето правилно разрешение само успоредно с всички социални и икономически проблеми, прокарани от държавата и общината.

Сп. "Обществено подпомагане", 1939 г., кн. 3, стр.52-53

Закрила на селското дете в България

За селското дете държавата е полагала грижи още от създаването на свободна България. Тя е смятала, че това дете трябва да получи необходимото основно образование, за да може да изпълни своя граждански дълг. Благодарение на тези държавни грижи в България процентно грамотното население в селата е 64,8 срещу 35,2 полуграмотно и неграмотно. В тези 35,2% влизат и децата от 0 до 7 годишна възраст.

За да се постигне този резултат в българското село има 5712 първоначални училища, 2074 прогимназии и 209 допълнителни земеделски училища. Освен посочените училища, в селата съществуват и частни такива за малцинствата на турци, руси и др.: 308 първоначални училища, 7 прогимназии и 17 професионални училища. През последните години в селата се откриват на много места и детски градини, които в по-голямата си част са обществени и принадлежащи на благотворителни организации, и достигат на брой до 33. Общо учебните заведения за децата на българския селянин са 8360. Тази цифра показва, че за 1300000 деца от 4 до 15 годишна възраст в селата има 8360 училища и че всички селски деца имат възможност да завършат основното си образование и да излезнат от училище грамотни.

Селското дете, обаче не се нуждае само от образование. То има нужда от всестранни грижи. Неговите родители, заети с полска работа, самите те неподготвени да възпитават своите деца, не могат да изпълняват родителското си задължение и да отгледат и възпитат здрави и добре подготвени за живота синове и дъщери. Благотворителните дружества, създадени от по-събудени граждани в градовете, нямаха възможност да проникнат в селото и да разпространят своите грижи върху селските деца.

Съюзът за закрила на децата в България още при основаването си пое тежката задача да се организират по-събудените селяни заедно със служебните лица в село, в клонове и дружества за закрила на децата, които да поемат на самото място всеотдайните грижи за селското дете. Такива клонове и дружества Съюзът за закрила на децата в България има на брой 1858 във от градските, които са 124. В продължение на 12 години само - от 1925 година, когато е основан СЗДБ до днес селските клонове и дружества за закрила на децата са успели да уредят 4681 заведения за обществено подпомагане, в които намират закрила и възпитание 347053 деца.

Освен тях, градските клонове за закрила на децата и членуващите в тях дружества, уреждат 907 заведения за обществено подпомагане, в които също се приютяват и селски деца.

Това показва, че Съюзът за закрила на децата в България е имал много правилно схващане, когато е насочил своите грижи към селското дете чрез самото село. Само по такъв начин - чрез местни грижи от местни дейтели и в по-голямата част с местни средства - може да се получи едно задоволително разрешение на този толкова важен за България въпрос: отглеждането и възпитаването на селското дете.

Резултатите от тези грижи на СЗДБ са налице. Ние виждаме, че селското дете се приучва към здравни навици в трапезарията; че то свиква в летни детски игрища и градини на чистота, на ред и на добри обноски; че в летовищата то се научава да се съблича вечерно време, да се мие преди да си легне, да пази леглото и дрехите си чисти. Тези навици то пренася в дома си и често детето учи майка си на ред и чистота: детето иска да му се даде възможност да живее по-хигиенично, да изпълнява това, което са го научили неговите учители и възпитатели. Погрешно е да се мисли, че с един замах ние ще можем да издигнем селското семейство на ед-

на завидна висота по отношение на хигиена, телесна и нравствена култура, домашно възпитание и гражданско самосъзнание. Мъчно се приучават възрастните хора към нещо ново, макар че нашият селянин лесно възприема полезните нововъведения. Детето е готово да възприеме всичко, което му се покаже разумно и с такт, а родителите по-лесно възприемат новите работи, след като децата им са ги вече възприели.

В своето дело за закрила на селското дете СЗДБ срещна, от една страна, голямо сътрудничество, а от друга страна някои почти непреодолими спънки. Всички учители се поставиха в услуга на СЗДБ; всички свещеници прегърнаха с възторг делото му; официалните власти (общински и административни) почти навсякъде съзнаха ползата от клоновете и дружествата на СЗДБ и им дадоха своето съдействие, като сами с готовност влезнаха в тях; лекарите; фелдшерите и акушерките станаха едни от главните дейатели на тези клонове и дружества. Местното население, малко недоверчиво в началото стоеше на страна, докато видя резултатите от дейността на клоновете и дружествата.

Уреждането на първите трапезарии в село беше трудно. Местните клонове и дружества не разполагаха със средства, тъй като СЗДБ нямаше възможност да ги подпомогне, а държавата не беше поела грижата за закрила и подпомагане на децата. Учители, лекари и свещеници често пъти уреждаха трапезарии със собствените си скромни средства. Скоро, обаче, населението съзнало нуждата и ползата от трапезарията, се притичваше на помощ с продукти, с труд и с всичко, с което разполагаше. В много села има построени даже помещения за трапезарии, по-голямата част от които са построени от самото население. Същото се случваше и с днешните детски домове, с летните детски игрища и градини, с общежитията, с всичко, което СЗДБ и неговите клонове и дружества предприемаха в селата.

Главната пречка, която СЗДБ среща в началото на своето дело в село, беше непознаването на въпроса от страна на лицата, които трябваше да се заемат с неговото организиране. Необходимо беше: 1. да се направи много голяма пропаганда за нуждата от грижи за селското дете; 2. да се покаже нагледно какви трябва да бъдат тези грижи и 3. да се подготвят съзнателни деятели на съюзното дело в самото село.

За първата своя задача СЗДБ си послужи с Деня на детето. Първият ден на детето в цялата страна се отпразднува в 1927 година. От тогава насам Денят на детето се празнува ежегодно.

Не може да се откаже голямото значение на този ден, който е станал вече общобългарски народен празник. Той се празнува винаги в Неделята на Мироносците - две седмици след Великден - и е известен на всяко българско дете, на всеки български гражданин и на всеки български селянин.

През подготвителната седмица навсякъде се изнасят сказки от учители, свещеници, лекари и деятели на СЗДБ, които припомнят на своите слушатели за грижите, които трябва да се отдадат на децата, за да се получи едно здраво бъдеще поколение. Този всенароден български празник се празнува от всички, без разлика на възраст, религия и политически убеждения.

Обаче само със сказки не могат да се получат големи резултати между селското население, което няма понятие какви трябва да бъдат грижите за децата.

Затова СЗДБ уреди в 1926 година подвижна детска здравна изложба, която показва нагледно как трябва да се хранва, отглежда и възпитава малкото дете, какви грижи трябва да се полагат за бременната майка, за родилката, за кърмачката. Освен това, хигиената на селското жилище е силно застъпена в тази изложба, която е посетила от осно-

ванието си досега 292 селища в страната и е била посетена от 762 905 посетители. Тази изложба на СЗДБ извънредно много допринесе за намаление на смъртността на децата в България, както и за здравеопазването на самите майки.

Денят на детето събуди интерес към грижите за децата у селяните. Детската здравна изложба им показва нагледно какви трябва да бъдат тези грижи. Обаче, трябваше някой да остане на самото място и да създаде тези грижи. Това беше местният клон за закрила на децата. Но все пак този клон трябваше да има една душа, един човек всецяло предан на съюзните идеи, който да жертвува време и сила и който да устоява на всички неприятности и пречки, които можеха да спънат делото на СЗДБ. На някои места лекарят, съзнал нуждата от един деен клон, заставаше начело на клон и със своя пример и постоянно усърдие успяваше да привлече всички в работа за СЗДБ. На друго място свещеникът, като истински пастир на своето стадо, поемаше грижата да ръководи клон и да привлича в него всички съзнателни селяни. Народният учител, който знае, че нахраненото дете ще бъде по-добър ученик, че чистото дете ще бъде предпазено от много болести, че добре възпитаното дете ще му създаде по-малко грижи, с готовност възприемаше идеята на СЗДБ.

Но всички тези хора, доста отдалечени от централата, мъчно можеха да имат един общ поглед, едно общо схващане на нещата. СЗДБ реши, че трябва да подготви свои дейатели, които да бъдат в помощ на клоновете като вземат живо участие в тяхното създаване и тяхната дейност. За целта се намери, че най-удобното ще бъде да се подготвят народните учители. По дълг и по призвание те са най-близко до майката и до детето и те най-лесно биха могли да разберат от какво се нуждае селянката-майка и какви грижи са необходими за селското дете.

През 1927 година по почин на СЗДБ и по негово нас-

тояване, Министерството на народното просвещение се съгласи да уреди курс за социална подготовка на народната учителка. Първият курс се състоя в София и бе уреден за 45 учителки, които още същата година доказаха, че са схванали задачата, с която СЗДБ ги натовари и че тяхната дейност дава желаните резултати. От 1927 година насам този курс се повтаря ежегодно и е дал 1080 подготвени учителки, които носят името "учителки-съветнички". Това име те напълно заслужават, защото чрез своите съвети успяват да вдъхнат доверие на майката-селянка, да я приучат към по-добри грижи за нейните деца, към хигиена в жилището и към лична хигиена.

Учителките-съветнички навсякъде са много добри помощници на СЗДБ. Те работят усърдно в съюзните клонове и дружества и чрез своя пример и своята преданост към делото увличат в обща работа всички свои другари, колеги и съзнателни селяни и селянки.

Със своите деятели в градове и села СЗДБ се старая да бъде в постоянна връзка чрез съюзното списание "Нашето дете", чрез постоянните нареждания, които се изпращат до съюзните клонове и дружества, чрез общото годишно събрание, в което всеки клон изпраща свои делегати. При всяко ново начинание в село СЗДБ се старая да вземе участие, като подпомага своя клон, било чрез материална помощ, било чрез изпращане на необходимия инвентар, било чрез изпращане на подготвен за целта персонал.

Трябва да се съжалева, че в България институтът на сестрите-посетителки съществува от скоро и не е дал достатъчно персонал, за да може, ако не във всяко село, то поне във всяка община да има сестра-посетителка. Съществуващите 540 здравно-съветателни станции се обслужват за сега от самия лекар на станцията, който същевременно е участъков лекар в населеното място. Този лекар е подпомогнат от акушерката, подготвена в специални курсове за социални

работнички, или от учителката-съветничка. На много места лекарят е свършено сам и трябва лично да прави посещенията по домовете. Като се знае, че същия лекар има и цялата амбулаторна работа, ясно е, че тези посещения не могат да се правят много често и затова работата в станцията не може да бъде такава, каквато е желателно да бъде. Трябва да признаем, че лекарите извършват тази работа с голяма преданост и въодушевление и че селянката майка, съзнала помощта, която ѝ се дава в станцията чрез практичните съвети на лекаря, често идва от десетина километра далеч, за да посети станцията и да получи тези съвети. Клоновете от СЗДБ са в тясна връзка със здравно-съвещателните станции, раздават чрез тях необходимите пелени и мляко на майките и с това подкрепят майката-родилка и кърмачето. Желателно би било при всяка здравно-съвещателна станция да има сестра-посетителка, която да посещава тези майки, да ги насърчава и да ги наблюдава дали изпълняват съветите на лекаря по отношение хигиената на жилището, отглеждането на детето и личната хигиена на майката.

От данните, които дадохме за образованието в село, се вижда, че нашето селско дете има възможност да получи задължителното си образование в продължение на 7 години. С това образование на детето се дават общи познания, обаче то не се подготвя за някаква специалност. Едва след привършването на трети клас, селското дете може да постъпи в допълнителното земеделско училище, където то има възможност да се подготви за селската работа. Тези училища, на които началото е поставено в 1932 година, са извънредно много полезни за селското население.

Доказателство за това е тяхното бързо разпространение и желанието на всяко село да има подобно училище. За сега в България има 209 допълнителни земеделски училища. Чрез тези училища се цели главно селското дете, което няма способности и възможности да продължи своето

по-нататъшно образование, да остане в село и да бъде подготвено за по-добър земеделски стопанин, за една добра селска домакиня, които да подобрят нашето селско стопанство, да издигнат нашето селско домакинство. При тези допълнителни селски училища обикновено се уреждат курсове за майчинство и детство, летни детски градини, курсове за приготвяне на консерви, за готварство, за шиене и др., в които могат да вземат участие и големи момичета, а даже и млади майки. По този начин допълнителните земеделски училища, освен своята пряка задача да подготвят селското дете за земеделски стопанин, изпълняват и друга една задача: да възпитат селското момиче, селянката-майка и самия селянин, както и да издигнат селото в културно и стопанско отношение.

Народните и допълнителните земеделски училища завършват своите занятия още през пролетта и по този начин големите и здрави деца могат да бъдат в помощ на своите родители в полската работа, а по-малките деца остават свободни да скитат без никакъв контрол през дългите летни месеци. Възпитанието, което детето получава през зимата, то изгубва при безконтролното скитане през лятото. Освен това, малките деца са една пречка за свободната работа на майката в полето. Ето защо СЗДБ наложи откриването на летни детски игрища и градини в българските села. В тези игрища и градини се прибират децата от 3 до 10 годишна възраст за през целия ден. Подготвени ръководители или учителки от дневните детски градини надзирават и ръководят техните игри и занятия, а съюзните клонове и дружества се грижат за храната на децата, за уреждането на игрищата и градините, за набавянето на необходимия инвентар и средства за заплащане на персонала. По този начин селското дете, вместо да се търкаля из праха по дворовете и пътищата или да скита безконтролно из полето, прекарва времето си под надзора на ръководителя или учителката, които про-

дължават да го възпитават и да всаждат в него здравни навици, любов към реда, чистотата и трудолюбието. От анкетите, които сме направили се установява, че навсякъде, където през лятото е имало лятно детско игрище или градина, децата показват в училище по-добър успех и по-малко се подават на болести през зимните месеци.

Първото лятно детско игрище в България бе уредено в София през 1929 година от СЗДБ. Това бе един опит, който доказва на дело, че лятното детско игрище е една необходимост, както за градското, така и за селското дете, една необходимост, която се осъзнава от всички и затова през лятото на 1942 година ние имаме в България 515 летни детски игрища и градини с 38 231 деца, които изпълняват една възпитателна и помощна акция.

Летовищата са по-скъпи и по-малко достъпни за селското дете. Тези, които са против тях, се стараят да докажат, че селското дете е постоянно на чист въздух и че за него една промяна на климата не е нужна. СЗДБ намира, че летовището може да бъде заместено с лятното детско игрище в градове и села за нормалното и уморено през зимата дете. Има обаче случаи, когато една промяна на климата, едно климатично лечение, са наложителни. Деца, прекарвали тежка болест през зимата, анемични, крайно нервни, които живеят при много лоша обстановка, имат належаща нужда да бъдат изпратени било на море, било на планина, според указанията на лекарите, и да прекарат едни месец при режим, който ще укрепи здравето им и ще им даде възможност като се завърнат, даже при същата лоша обстановка, която не може да се промени толкова бързо, да я понесат безболезнено.

В България понастоящем има 118 летовища за 10 618 деца. От тези летовища 7 са морски и 111 са планински. В морските летовища се приемат и селски деца, а специално за селски деца има 14 планински летовища.

Освен тях, СЗДБ има две собствени образцови летовища - едно при с. Дорково, Пещерско, и друго при с. Банкя, Софийско. В Дорково летовището служи за да се създаде връзка между децата от разните краища на България, които имат нужда от климатично лекуване. Децата се приемат на групи и СЗДБ се старае тези групи да бъдат най-разнообразни: селски и градски, от Северна и Южна България, богати и бедни деца. Резултатите от това съжителство е едно общуване на децата от разни среди, което създава приятелство между тях и по-нататъшни срещи и посещения. Много бедни деца са поканени след това да прекарват следното лято в дома на совите по-богати другарчета или да летуват заедно с тях и техните родители. Много селянчета прекарват коледните и великденските празници по домовете на совите другарчета от града и споделят с тях радостите на коледното дърво и великденските подаръци.

При с. Банкя, Софийско СЗДБ уреди едно летовище за нуждаещи се от банско лечение деца от цялата страна. то е единствено по вида си в България и играе много благотворна роля за децата, които имат нужда от водолечение.

За юношите, които работят има уредено планинско летовище, където се приемат 150 души от цяла България на две смени.

СЗДБ постоянно напомня на своите клонове да изпращат в летовищата само деца, които се нуждаят от климатично лечение. Тези летовища трябва да бъдат скромно наредени и в тях, по възможност, трудовият принцип да бъде застъпен. Детето има толкова много енергия, че ако се остави цял ден да играе, повече ще се измори, отколкото, ако му се създаде приятна и ползотворна работа по няколко часа на ден. При това летовищата трябва да изиграят и своята възпитателна роля, като приучат децата на ред, към чистота, към подпомагане на своите по-малки другарчета, към дисциплина и към здравни навици.

Здравите деца, които са в много лоша домашна обстановка, а освен това не биха могли да се оставят в летните детски игрища, защото имат буен характер и слаб домашен контрол, трябва да се изпращат в лагери. Тези лагери се уреждат главно за градските деца от много бедни семейства и то деца, които се нуждаят от дисциплина и доста строг контрол. В България има уредени 30 лагери за 5 584 деца, в които се приемат и селски деца.

СЗДБ намира, че е още в началото на своето дело по отношение грижите за селското дете. Той ще се стреми тези грижи да бъдат постоянно разширявани и подобрени и се надява, че в това отношение ще получи пълната подкрепа на държавата и общините, в чиято услуга е цялата негова дейност. При съществуването на една каса за обществено подпомагане от 1935 година в България, грижите за селските деца, при едно целесъобразно и правилно разпределение на сумите, могат много бързо да се разрастнат и да задоволят нуждите на всички селски деца в страната. Необходимо е затова едно щателно проучване на тези нужди, едно тясно сътрудничество между държава, община и СЗДБ и една последователност в провеждането на всички начинания, на които с толкова труд и с толкова жертви СЗДБ е поставил началото.

сп. "Нашето дете", 1942, кн. IX-X

**Писмо на К. Ляпчева до председателя на
Народното събрание във връзка с
акцията на СЗДБ в Добруджа
10 октомври 1940 година гр. Добрич**

Господина Председателя на Народното събрание
София

Уважаеми Господине Председателю,

Със задоволство прочетох във вестниците, че под Ваше председателство се е учредил общограждански комитет за подпомагане на нуждаещите се добруджанско население.

От 10 дни съм в Добруджа. Пропътувах нашир и надлъж и видях селата, в които преселниците ще бъдат настанени. Те почти всички са в плачевен вид: къщите полуразрушени, бунарите замърсени, дворовете изоставени. Държавата, според както ми казват тук, ще се погрижи за поправката на жилищата и ще почисти бунарите, обаче преселниците ще намерят празни къщи, празни села и ще бъдат посрещнати от воя на изоставените къцета. Тяхната първа грижа ще бъде да стегнат стопанствата си, да уредят жилищата си, да почистят дворовете си и да изорат земите си, които ще им бъдат дадени, за да осигурят бъдещата прехрана на семействата си. Непосилен труд ще трябва да вложат тези хора, за да направят от пустите села селища с китните български дворове и чистите и спретнати български къщи. Те ще дойдат, може би, огорчени, отчаяни, измъчени. Работата ще им се виде по-тежка, защото ще се почувстват на чуждо място. Да им помогнем с каквото можем, да ги подкрепим и окуражим ще бъде нашата задача.

А с какво бихме ги зарадвали повече, отколкото със специални грижи за техните невръстни деца? Всяка майка ще почувствува облекчение и признателност към новото отечество, ако виде, че са положени грижи за нейните деца, че има хора, които да поемат тези грижи и да я

освободят да може да стегне своя дом и своето стопанство. Всеки баща с умиление ще посрещне възпитателката, която ще наглежда детето му, ще го приеме като свое, ще му даде своята ласка и своите безценни грижи.

Да се осигури във всяко село спокойствието на майките и на бащите, като им се отнемат поне през деня малките деца, би било най-голямото благодеяние, което българската общественост трябва да направи в този момент. Да се организират тези грижи няма да бъде трудно и аз съм готова да положа всички старания, за да ги организираме така, както трябва.

Но за да се уредят днешните детски домове са необходими средства. Тези средства съвършено липсват. Държавата и държавният бюджет са достатъчно обременени и Вашата инициатива е добре дошла в този момент, когато за децата са необходими специални грижи, за които трябва да се намерят обществени средства. Не се съмнявам, че Вашият комитет ще има голям успех. Хората не знаят какво е тук. От сърце Ви моля да имате предвид, преди всичко нуждите на добруджанските деца и да отделите средства за тяхното задоволяване. Чрез децата и чрез грижите за тях ние ще насърдим родителите им, ще им вдъхнем вяра и любов към новото отечество, ще изтрием сълзите на много малки дечица, ще ги научим на матерния им език, който те едва ли са имали възможност да чуят в чуждата страна, в която са били досега.

Като се надевам, че ще обърнете внимание на моята гореща молба, оставам

С дълбока почит:

К. Ляпчева

Председателка на Съюза за закрила на децата в България

ЦДА, Ф.365к, оп.1, а. е. 104, л. 470

**Из кореспонденцията на СЗДБ във
връзка с акцията в Добружда
10. I. 1941 г. Добрич**

Уважаема Госпожа Ляпчева,

Съобщаваме Ви, че Веса Фердинандова ще може да замине веднага щом пътищата се оправят. Сега това е невъзможно, защото е болна в легло. Драга Николова също е болна и то много сериозно. Тази вечер викаха лекар и за двете, даде им лекарства и каза, че Николова сега има само пневмония, трябва да бъде в легло по-дълго време, за да не се явят усложнения.

Моля, ако е възможно г-н Нелчинов да дойде в Добрич, защото аз ще се справя с децата, докато те двете са болни, но има и други неща да се вършат, а при това положение аз ще имам възможност да напускам дома. Раздаването на дрехите и други подаръци вече привършихме. Навсякъде останаха много доволни, децата се радваха много на играчките и бонбоните. Госпожа Ляпчева, всички господа, от които ни бе казано да искаме съдействие, ни оказваха такова и то с голяма готовност, особено г-н помощник кмета Захариев. От общината ни дадоха много вълнени жилетки и пуловери, от общ. грижи също ни дадоха много неща, а при раздаване дрехи на бежанците ние ходихме по училищата с г-н Началника.

В Пития раздадохме всичко, което ни изпратихте. Събрахме всички деца, както ни пишехте и им дадохме подаръците, като им се обясни от къде са. Има много деца и не е зле да се открие и тук център.

В нашия дом тържеството стана първия ден на Коледа. В 11 часа пристигнаха поканените гости, между които бяха г-н Тепавски - началник общ. грижи, г-н помощник кмета Захариев, околийския инженер Ханджиев, майки на децата и др. Не само малките добруджанчета останаха изненадани от приготвеното, но и всички, които бяха тук.

Елхата (имахме такава, даде ни я г-н помощник кмета) беше окичена с играчки, приготвени от нас, бонбони, свирки, дрънкалки и разни животинчета от изпатените, пуканки, свецички, картинки и други украси. След изпяването на заучените досега песни и стихотворения, както на тях, така и на присъстващите бе обяснено кой изпраща тези дрехи, играчки и бонбони. Раздадохме всички, изпратено ни от Вас и това от общината и общ, грижи. Направихме снимки, които ще ви изпратим заедно с доклада. Дома е чист и добре подреден, малката иградна наподобява тази на "Спасете децата", пердетата станаха много хубави, само че за корнизите ми искат скъпо - 100 лева за прозорец - значи 700 лева за 7-тях прозорци, а ние нямаме толкова пари, питах за готови, макар още по-скъпи.

ЦДА, Ф.365к, оп.1, а. е. 104, л.378

София, 21 януари 1941 г.

Госпожице Миразчийска,

От последното Ви писмо личи, че сте се малко изплашили от създадените неприятности, поради болестта на Вашата другарка. Разбира се, Вие сте имали основание да се тревожите, но вярвам, че всичко е минало благополучно.

Понеже г. Нелчинов не може да дойде за сега, а някои сведения за домовете ни са абсолютно необходими, смятам, че Вие бихте могли да ни услужите като ги посетите и прекарате във всеки дом поне по 3 дни, за да имате възможност да проследите живота му и да дадете нужните напътствия на момичетата, които работят в него.

Тези дни ще получите въпросници за всеки дом, които ще улеснят Вашия доклад.

За да можете да бъдете свободна, в Дървич на Ваше място ще остане Драгана Иванова Горанова от с. Касъм, а в Касъм ще отиде Веска Фердинандова. Останалите момичета, които изпращаме, ще бъдат разпределени както следва:

1) Надка Георгиева Вангелова от Галенджик и Стефка Ив. Ненчева от с. Кипцолова, Еленско, която сега изпращаме - ще останат в с. Пития;

2) Петрана Тодорова Гецова от с. Сагина Поповско ще остане заедно с Динка Пейчева в с. Геленджик;

3) Мария поп Андреева от гара Мездра, заедно с Мария Димова Бояджиева от Каварна ще отидат в Режина Мария;

4) Димитрина Стефанова Йоргакева от Търговище ще отиде в Каварна за да замести Мария Димова Бояджиева.

Това положение ще остане до оздравяването на Кирова, когато ще Ви съобща къде ще остане тя и как ще се разместят останалите момичета.

Преди да заминете в обиколка, ще уредите дневния детски дом в Пития, където ще останете няколко дни заедно с момичетата, докато тръгне работата.

Отнесете се за съдействие до г. Константинов, който ще замества г. Тепавски. Той ще ви намери превозно средство за посещението на домовете по селата. Навсякъде също така се отнасяйте за съдействие към общинските кметове и бъдете винаги с тях внимателна и коректна.

При посещенията, които ще правите, добре ще бъде да проучите, дали дневния детски дом разполага с двор, който би могъл да се използва за летно детско игрище. В такъв случай ще трябва да подготвите почвата пред кмета и родителите за неговото откриване, като се осведомите от родителите, отколко години децата им трябва за полска работа.

Тъй като Вашата работа досега беше много предана и се надяваме, че със същата преданост и в бъдеще ще работите, помолих Управителния съвет да увеличи заплатата Ви на 1 200 лв. месечно. Не съобщавайте по този въпрос нищо на другите момичета, за да не им бъде крива, че Ви ще получавате повече от тях.

Тези дни ще получите, освен Вашата заплата, сумата 1 000 лв., която ще ви послужи за извършване на разходи, когато ще пътувате и не ще имате на разположение превозни средства от Обществени грижи. За всички разходи ще трябва да имате редовни оправдателни документи, които ще Ви послужат за оправдаване на горната сума.

Надявам се, че ще можете да изпълните задоволително задачата, която Ви възлагам. Ви знаете какво нещо е дневен детски дом, какъв трябва да бъде той и какво трябва да се направи, според местните условия, за да бъде един образцов дневен детски дом.

С поздрав: К. Ляпчева

ЦДА, Ф.365к, оп.1, а. е. 104, л.376

**Писмо на клона на СЗДБ в с. Самоводене
до председателя на СЗДБ с молба за
отпускане на помощ за откриване на
детско летовище**

**С. З. Д. Б.
Клон Самоводене
1 януари 1936 г.
с. Самоводене
Околия В. Търновска**

*До Господина
Председателя на Съюза за закрила на децата в България
Ст. София*

*Господин Председателю,
Местният клон от Съюза за закрила на децата в България, за да отговори на поставените му от устава задачи, през 1936 година в програмата за дейността си за същата година, си е поставил за задача да организира и доколкото средствата му позволяват да обзаведе в манастира "Св. Троица" местна колония за слабосилните деца от общината. Приходните източници, обаче на клона ни като скоро основан, са твърде оскъдни и откриването и обзавеждането на колонията ще бъде възможно само, ако ние имаме подкрепата на по-големите обществени учреждения и институти, като С. З. Д. Б., общината и др.*

За целта се обвърнахме вече към общ. съвет и той, доколкото средствата на общината позволяват, ни се отзова.

То, обаче е далеч недостатъчно за реализирането на така поставената задача.

Ето защо, като се надяваме, че ще получим подкрепата в това направление от С. З. Д. Б. Ви молим, господин Председателю, да отпуснете за клона ни помощ поне от 10 000 лева, на която клона ни разчита, за да можем да дадем и тук, в нашето село малко радост на бедните руди-

тели и спомогнем за закрепване здравето на слабосилните им деца.

Вярвайки, че С. З. Д. Б. няма да ни остави сами и без помощ в това дело и разчитайки на горната сума, оставаме с почитание за целия управителен съвет:

Председател:

ДА-В. Търново, Ф.324к, оп.1, а.е. 2, л. 1
**Откъс от автобиографията на
Георги Драгоев (непубликувана):**

"Трети опит за написване автобиография на Георги Драгоев Драгоев, пречупен този път през моето виждане на проблема за "смисъла на нашето съществуване", 1996 г.

Имах рядкото щастие да работя като директор на най-благородната и хуманна организация у нас в продължение на 15 години - Съюза за закрила на децата в България (СЗДБ), който развиваше своята дейност под височайшето покровителство на Нейно Величество Царица Йонна. Това са най-хубавите години в мой живот, тъй като съвпадат и с паралелната ми работа, но вече на обществени начала, в двете най-големи туристически организации в България по онова време - Юношеския туристически съюз (ЮТС) и Българския туристически съюз (БТС).

Наред с ежедневната приятна и полезна работа през годините имах възможност на два пъти да изпълня задачи, които няма да бъде пресилено да назова като мисии, каквито ги чувствах при изпълнението им.

Първата бе през есента на 1940 година, когато към България бе присъединена Южна Добруджа. Нея изпълнихме с моя приятел Светослав Нелчинов, който по това време работеше при мен в СЗДБ. Трябваше да организираме и да открием по селата, където бяха настанени преселниците, дневни детски домове за техните невръстни деца. Създадохме база в гр. Добрич, където учредихме и клон от СЗДБ. От тази база с камион се предвижвахме до селата, където отнасяхме всичко необходимо за един детски дом, включително и две подготвени ръководителки, които водехме от София.

Особено впечатляващи за нас бяха невръстните малчугани, гуглестите калпаци на които бяха високи почти колкото тях самите. Мисията изпълнихме много успешно. Нейното изпълнение утвърди още повече нашето приятелство със Светослав Нелчинов, което продължава и до днес.

Впечатленията и спомените от изпълнението на тази задача съм отразил в пътеписа "Златните деца на Добруджа", който бе отпечатан в органа на БМСОП в "Млада воля".

На следната 1941 г. имах и щастието, и удоволствието да изпълня и втората задача - основаването на клонове от СЗДБ в свободна Македония и откриването на дневни детски домове към тях. Посетихме по-големите градове и наред с учредяването на клоновете създадохме и детските домове към тях.

Аз използвах тази своя мисия като я свързах с още една поставена вече от мен задача в качеството ми на Подпредседател на Българския туристически съюз. Почти със същите местни българи, с които учредих клоновете на СЗДБ, основах и клонове на БТС, като привлякох за членуване и местните български туристи, с които бях установил контакт. Нещо повече, една щастлива случайност ми предостави възможността да осъществим първото свободно изкачване на връх "Люботрън" в Шар планина. Това стана възможно със съдействието на Антон Козаров, лека му пръст, областен директор на Скопие по това време. Той е мой съгражданин и добър приятел на покойния ми баща. Съпроводи ни с лека кола до Тетово, от където поехме за планината. Нашата група в състав: Тодор Тодоров, Тодор Славчев, Георги Драгоев и местния туристически българин Георги Попов пренощува в селото под върха и на другата сутрин извърши изкачването му. На върха забихме родния трицвет и закопахме дълбоко стъкленницата, която носехме. Тя съдържаше специален акт, български вестници, пощенски марки, монети и банк-

ноти. Моят пътепис за случая, който озаглавих "Песента на Шар" е отпечатан в органа на БТС сп. "Български турист".

Първото свободно изкачване на "Люботрън" ме връща 10 години назад в моя туристически живот, когато направих първото си излетуване в задгранична планина.

Това бе във връзка с честването 50-годишнината на Седмоградския Карпатски съюз - организацията на унгарското малцинство в Румъния.

ЮТС поддържаше приятелски връзки с тази организация и се отзова на нейната покана да изпрати група на тържествата. Под водачеството на бившия председател на ЮТС Стефан Попов, нашата група посети кокетните унгарски градове Херманщад и Кронщад, а след това изкачи най-високия връх на Карпатите "Негой". Този излет с хубавите преживявания и спомени е предмет на моя пътепис, озаглавен "Карпатският излет", отпечатан в органа на ЮТС в. "Хемус".

Връщам се отново на към Съюза за закрила на децата в България.

Още една проява в битността ми на директор на СЗДБ, свързана с много приятни преживявания и спомени, заслужава да бъде отразена в моята биография. Това е мое участие и участието на българската делегация в Балканския конгрес за закрила на децата, състоял се през 1939 година в Белград. На този конгрес, за наша радост и гордост бе отчетено, че България е най-жизнената нация на Балканския полуостров, защото има най-голям годишен прираст в резултат на най-висока раждаемост и най-ниска детска смъртност. Това до голяма степен се дължеше на Съюза за закрила на децата и постоянните му грижи за подрастващите поколения на нашата страна. Това беше и най-високият връх, постигнат пред 9-и септември 1944 г. Той едва ли ще се повтори, както това не е станало през последните 50 години, тъй като нашата действителност е коренно променена в сра-

внение с 1939 г. и то в негативен план.

Днес ние имаме отрицателен прираст, защото детската раждаемост е по-ниска от детската смъртност. Тази печална действителност е резултат от тоталитарния комунистически режим, който и до днешни дни не се е променил в нещо по-добро по отношение на грижите за нашите деца, а не повече и за целокупния български народ.

Две други постоянни прояви окръглят хуманния образ на СЗДБ. Това са: "Денят на детето" и "Подвижна детска здравна изложба".

Денят на детето се организираше ежегодно в Неделята на Мироновците от Върховен комитет при СЗДБ под председателството на софийския митрополит Стефан и Височайшето покровителство на Нейно Царско Височество Княгиня Евдокия. Той беше придобил облика на национален празник и от лептата на гражданството се получавах големи материални придобивки, които се ползваха изключително за подпомагане грижите за българските деца. По случай ежегодния празник се издаваше специален брой на сп. "Ден на детето", знаменца за децата и емблеми на СЗДБ, с които се декорираха гражданите.

Подвижната детска здравна изложба, която съдържаше експонати, свързани с отглеждането на децата и здравната просвета на майката, пътуваше из страната предимно по селата, придружена от опитни детски лекари.

СЗДБ издаваше свой печатен орган сп. "Нашето дете", редактор на което беше проф. Ватев, а редовни сътрудници - известни наши педиатри. По страниците на списанието се пропагандираха целите и задачите на СЗДБ, както и тези на Международния съюз за закрила на децата, на който

нашата организация беше член и съгрудничеше най-активно, а от него получаваше ценна помощ и подкрепа.

***Клон от Съюза за закрила на децата в
България, село Павликени, околия
В. Търновска***

Списък

На членовете-основатели на Клона от С. З. Д. Б. в село Павликени, околия В. Търновска

1. Колю Георгиев Петков, учител
2. Зафир Иванов Деветаков, учител
3. Невяна Георгиева Попова, домакиня
4. Стефан Колчев Иванов, търговец
5. Пенчо Колев Гърбозанов, търговец
6. Павлина Николова Тарашманова, учителка
7. Колю Русев Колев, учител
8. Пенка Маринова Тенкова, домакиня
9. Евдокия Иванова Пецовска, домакиня
10. Тодорка Пенчева Гърбозанова, домакиня
11. Стефана Николова Саралиева, домакиня
12. Иван Колчев Иванов, търговец
13. Куна Йорданова Чорева, домакиня
14. Тодор Петров Коларов, колар

15. Иринка Стефанова Колчева, домакиня
ДА-В. Търново, Ф.71к, оп.1, а.е. 1, л. 68

Съдържание на ръководството за учителки-съветнички:

(П. Георгиева-Петкова, Т. Зъбов, Ръководство за учителки-съветнички, С., 1933)

Д-р П. Георгиева-Петкова - Учителки-съветнички
Проф. Д-р Ст. Ватев - Майката и учителката-съветничка

Д-р Ст. Костов - Училищна хигиена

Д-р Кисов - Отглеждане на кърмачето

Д-р Ю. Иванов - Анатомия и физиология на женските полови органи

Д-р Др. Матеев - Физическо възпитание на детето

Д-р Л. Зъбов - Грижи за зъбите на децата

Д-р Г. Станев - Училища на открито

Д-р К. Танев - Туберкулозата и борбата с нея

Д-р К. Марков - Малария

Д-р В. Шуманов - Дефективни деца и грижи за тях

Д-р П. Георгиева - Петкова - Първа помощ

Д-р Ив. Горанов - Евгеника

Д-р Н. Койчев - Алкохолизъм

Д-р С. Гунчев - Детска смъртност

К. П. Домусчиев - Трапезарии за селските училища

А. Друмев - Спорт, гимнастика и туризъм за селските училища

Д-р Т. Зъбов - Организиране грижите за децата в село

К. Ляпчева - Напътствия и съвети за учителките-съветнички за бъдещата им дейност

Н. Долапчиев - Правно положение на нашето дете

Д. Николов - Законодателна защита на майката и детето - работници

Препоръчителна литература за учителки-съветници:

(П. Георгиева-Петкова, Т. Зъбов, Ръководство за учителки-съветници, С., 1933)

1. Сп. "Нашето дете" - отдел за учителките-съветници, год. абонамент - 50 лв.

2. Проф. Ватев - Какво трябва да знае всяка майка по отхранването, отглеждането и възпитанието на децата - ц. 30 лв.

3. Проф. Т. Петров и д-р Стоянов - Хигиена и популярна медицина с анатомия и физиология на човека - ц. 120 лв.

4. Проф. Н. Пинар - Детето - ц. 25 лв.

5. Д-р Н. Шапов, Бременната жена - ц. 10 лв.

6. Д-р Ж. Донадийо, В очакване на бебето - ц. 25 лв.

7. Хулде Йост, Майко, детето ти - ц. 10 лв.

8. Д-р А. Гротиян, Здравна книга на жената - ц. 40 лв.

9. Елизабет Беренд, Отглеждане на кърмачето - ц. 60 лв.

10. Велев С. - Ръководство за изследване на детската душа - ц. 30 лв.

11. Проф. Герасков, М. - Умственото развитие на детето - ц. 20 лв.

12. Проф. Герасков, М. - Естетиката и детето - ц. 40 лв.

13. Калайджиев Д.Д. - Психология на детето - ц. 18 лв.

14. Д-р В.А. Манов - Трагедията в духовното развитие на юношеството - ц. 25 лв.

15. Д-р Йосиф Джераси - Пазете зъбите си - ц. 5 лв.

16. Д-р И. Тодоров - Как съм се родил - ц. 20 лв.

17. Д-р Б. Берон - Сифилисът като лично, семейно и обществено зло - ц. 10 лв.

18. Д-р Б. Берон - Какво трябва да знае всеки за венерическите болести.- ц. 8 лв.

19. Д-р Богданов - Туберкулозата и нейното лечение- ц. 35 лв.

20. Д-р Бурилков - Триперът у мъжа и жената, ц. 25 лв.

21. Д-р Бурилков - Сифилисът като лична и обществена болест - ц. 20 лв.

22. Д-р Н. Василев - Туберкулозата.

23. Д-р Йосиф Джераси - Зъбите, гледането и значението им.

24. Д-р В. Ненов - Чрез просвета към хигиена - ц. 25 лв.

25. Д-р К. Пашев - Хигиена на окото, ц. 60 лв.

26. Проф. И. Скворцев - Хигиена на възпитанието и образованието - ц 45 лв.

27. Д-р В. Флатау - Женска хигиена - ц. 30 лв.

28. Д-р Н. Шейтанов - Култ на тялото. Борба за нова култура и нов мироглед -ц. 6 лв.

29. А. Друмев - Български народни хора- ц. 8 лв.

30. А. Димев - Практическо ръководство за гимнастика - ц. 90 лв.

31. Д. Грънчаров - Детските игри - ц. 15 лв.

32. Д-р Гериневски - Закаляване на детския организъм - ц. 15 лв.

33. Н. Хр. Петлешков - Спорт и народно възпитание - ц. 15 лв.

34. Д-р П. Куинджи - Дихателна гимнастика - ц. 12 лв.

35. Мюлер - Моята система - ц. 40 лв.

36. Мюлер - Пет минути на ден гимнастика-ц. 30 лв.

37. Проф. Т. Стоянов - Практично и пълно ръководство по туризма -ц. 90 лв.

38. Д-р Матеев, Д-р Хр. Петров - Умора, преумора, изто-

щение, тренировка във физическото възпитание - ц. 20 лв.

39. Въздържателна литература.

Отчет за дейността на настоятелството на Съюза за закрила на децата в България за 1930 г.

София, 1931 г.

Градски клонове и селски комитети за закрила на децата

Към 15 март 1931 год. Съюзът за закрила на децата в България е имал следните клонове:

I. Бургаски окръг.

1. с. Визица, околия Малко Търновска - Селски комитет за закрила на децата, основан на 23. II. 1930 г.

Председател: Ж. Георгиева - шивачка, секретар: М. Гаджурова - домакиня.

2. гр. Сливен - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 19 юли 1927 г. Председател: Негово Преосвещенство Архимандрит Амвросий, а секретар А. Николов. Чрез дамския комитет от женското благотворително дружество "Майчина длъжност" са събрани 10 000 лв. за приют за деца и от градинско увеселение са събрани 3 324 лв. за същата цел. От касата на клона са дадени за детските трапезарии 10 000 лв. Клонът е поел издръжката за 2 деца за 6 месеца. Денят на детето е отпразднуван най-тържествено.

3. с. Факия, околия Кара-Бунарска, Селски комитет за закрила на децата, основан на 23. II. 1930 год. Председател: Д-р М. А. Гейман, а секретар Б. Баев, учител. Комитетът има 17 члена. Прихода през изтеклата година възлиза на 1 031 лв., а разхода - 125 лв. От комитета са уредени 2 беседи

и 7 срещи с майки за отглеждане на децата. Денят на детето е отпразднуван с речи за значението на празника. В плана за дейност на комитета се предвижда създаването неделни курсове за отглеждане на децата.

4. с. Хамбарлий, Елховска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 12 октомври 1930 год. Председател: Д. Петров - свещеник, секретар: М. Келев - секретар-бирник. В комитета членуват 34 селяни. Денят на детето е отпразднуван с реч от председателя на комитета.

5. гр. Ямбол - Клон от Съюза закрила на децата в България, основан на 26. II. 1927 г. Председателка на клона е г-жа В. Бояджиева, а секретар Ив. Георгиев. В клона членуват 23 дружества и 15 граждани. Клонът е поел издръжката на 5 деца в летовище. Държани са 6 беседи. Председателката е правила сама посещения по къщите. Денят на детето е отпразднуван най-тържествено, като са държани квартални беседи за целите и задачите на Съюза за закрила на децата. Клонът е подпомагал морално и материално организациите - членове. В плана за дейност на клона се предвижда откриване подслон за деца до школска възраст, за децата на работниците, устройване квартални библиотеки с полезно четиво за децата и др.

II. Варненски окръг.

6. гр. Варна - Клон от съюза за закрила на децата в България.

7. с. Река Девня, Варненска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 22. XII. 1930 год. Председател: Д-р С. Каключинов, а секретар: С. Копчева - учителка.

III. Видински окръг.

8. с. Бойница - Кулска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. X. 1930 год. Председател на комитета е Г. Ц. Оковски - кмет, а секретар - Дамян По-

пов, главен учител. В комитета членуват 4 дружества и 18 селяни. Денят на детето е отпразднуван най-весело, като с учениците е обходено цялото село.

9. с. Василковци - Ломска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. XII. 1930 год. Председател: г-жа В. Д. Златарова - учителка, а секретар - С. П. Тодорова - учителка.

10. с. Валчидръм - Ломска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 17. XI. 1929 год. Председател: Н. Петров - свещеник, секретар: П. Янев - учител.

11. с. Гурково - Видинска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 14. II. 1930 год. Председател: И. Цанов - председател на училищното настоятелство, секретар: Г. Девежна - учителка. В комитета членуват 70 селяни. Прихода през последната година възлиза на 10 289 лв. и разхода на 10 289 лв. Комитетът е започнал постройка на здание за трапезария. Денят на детето е отпразднуван, като комитетът е взел най-активно участие. В планът за дейност Комитетът предвижда да обзаведе трапезарията, за да се осигури даване безплатен обяд на бедните ученици.

12. с. Долни Лом, Белоградчишка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 2 май 1930 г. Председател: Д. Димитров - офицер, а секретар Б. Алексиев - главен учител. В комитета членуват 12 селяни. Прихода през текущата година възлиза на 300 лв., а разхода - 240 лв. Комитетът издържа трапезария за 25 бедни деца. От комитета са уредени две беседи за възпитанието на детето и майката, като помощница на учителя. Участъковия фелдшер и учителите - членове на комитета са правили редовни посещения в къщите. Денят на детето е отпразднуван с манифестация и беседи.

13. с. Крумово, Ломска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 28. XII. 1930 год. Председател: В. Каменов - учител, а секретар: Е. Евстатиев - земеделец.

IV. Врачански окръг.

14. с. Бреница, Бяло-Слатинска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател: Д-р Мустафов и секретар: Я. Манчева.

15. гр. Бяла Слатина - Клон от Съюза за закрила на децата, основан на 29 май 1929 год. Председател: Д-р С. Спиридонов, а секретар: Е. Атанасова - учителка.

16. гр. Вратца - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 5. IX. 1927 год. Председател на клона е г-жа Райна Георгиева и секретар Д-р Витанова. В клона членуват 6 дружества и 75 граждани. Прихода през последната година възлиза на 18 000 лв., а разхода на 13 000 лв. Клонът издържа детска здравна съвещателна станция, посетена през годината от 905 деца и 172 бременни жени. Организиран са 3 беседи на теми: "За здравето на детето", "Възпитание на детето" и "Грижи за детето". Членовете от клона са правили посещения по къщите с резултат: 20% растат при добри условия, 30% при средни и 50% при лоши условия. Денят на детето се отпразднува на 25 май 1930 г. поради кончината на Негово Високо Преосвещенство Митрополит Климент с едно скромно утро. По застъпничеството на клона училищното настоятелство е прибрало 10 деца в забавачница без такса. В плана за дейността на клона се предвижда да се закрепят и разшири просветната и благотворителна работа на здравната детска станция и да се приберат деца, скитащи из улиците, в подходящи институции.

17. с. Громшин, Фердинандска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 29. I. 1931 год. Председател: И. П. Симеонов - свещеник и секретар: Г. Попов.

18. с. Галово, Оряховско - Селски комитет за закрила на децата, основан на 3. X. 1929 г. Председател: Р. Атанасова - учителка, а секретар: Д. Тодорова - учителка.

19. с. Глава, Бяло Слатинска околия, Селски комитет за закрила на децата, основан на 7. II. 1930 год. Председа-

тел: Иван Недков, а секретар: Ц. Вятков - главен учител.

20. с. Камена-Рикса, Фердинандско - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. X. 1930 год. Председател: Кръстев, а секретар: Ц. Юрданова.

21. с. Кнежа, Оряховска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 12. VI. 1929 год. Председател на комитета е Д-р А. Брусев, а секретар: Ц. Киров. В комитета членуват 4 дружества и 86 граждани. Приходът през изтеклата година възлиза на 21 643 лв., а разходът на 18 654 лв. Комитетът издържа 56 деца в трапезарията. Отпуснал е 5 000 лв. помощ на специалния комитет за колонии. Комитетът е организиран 20 беседи за заразни болести, алкохолизма на детето, тютюнопушенето и детето, възпитание на детето и хранене на кърмачето. Денят на детето е отпразднуван с подобаващи тържества. Комитетът раздава на бедните деца безплатно сапун за култивиране хигиенически навици у тях.

22. с. Койнаре, Бяло-Слатинска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 8. III. 1930 год. Председател на комитета е Д-р Мурашев, а секретар: П. Нанов - учител.

23. с. Лиляче, Вратчанска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 8. III. 1930 год. Председател на комитета е Д. Дочев - учител, а секретар - В. Антимов - учител. В комитета 2 дружества и 40 селяни. Приходът през текущата година е 350 лв., а разходът 250 лв. Комитетът е организиран беседи на тема: "Хигиена на бременната жена", "Къпане на кърмачето", "Храна на кърмачето", "Значение на гимнастиката на децата". Членовете на комитета са правили посещение на 180 къщи, където давали нужните съвети за хигиена на децата. Денят на детето е отпразднуван с манифестация. Комитетът урежда всяка неделя сказки, подействува за ремонта на общоселската чешма, нареди да се поставят плювалници в училището и да се образува фонд за

трапезарии. В плана за дейност на комитета се предвижда поддържане на трапезария, откриване забавачница и да се дава малка материална помощ на бедните бременни майки.

24. с. Освен, Вратчанска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 11. IX. 1930 год. Председател на комитета е Петко Петков - кмет, а секретар: Д. Х. Гешев - главен учител. В комитета членуват 1 дружество и 9 селяни. Приходът през текущата година възлиза на 250 лв. и разходът на 250 лева. Денят на детето е отпразднуван с подобающе тържество.

25. с. Челюстница, Фердинандска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 1. VII. 1930 год. Председател на комитета е Рангел Тодоров - учител, а секретар: Ц. Иванов - свещеник. В комитета членуват 15 селяни. Приходът през текущата година възлиза на 3 406 лв., а разходът на 2 784 лв. Комитетът е организиран само една беседа на тема: "Семейството като първичен фактор за възпитанието на детето". Денят на детето е отпразднуван групово от децата с декламации, песни, игри и хора. Комитетът си е задал за задача да привлече вниманието на родителите за организиране и издържане на детската трапезария.

И. Кюстендилски окръг.

26. гр. Дупница - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 12. X. 1930 год. Председател на клонна е Е. Д. Георгиева, а секретар Д. В. Миркова. В клонна членуват 7 дружества и 25 граждани. Приходът през изтеклата година възлиза на 18 698 лв., а разходът на 6 526 лв. В плана за дейност на клонна се предвижда уреждане летни детски ученически колонии.

27. гр. Кюстендил - клон от Съюза за закрила на децата в България. Председател на клонна е г-жа Е. Василева, а секретар г-жа Д. Панайотова. В клонна членуват 7 дружества и 35 граждани. Приходът през изтеклата година възлиза на

17 899 лв., а разходът на 15 348 лв. Вън от посочения приход общината даде помощ 25 000 лв. за здравна станция. Клонът издържа забавачница с 65 деца, от които 15 са на майки - работнички. Подпомага бедни ученици в колонии и в сиропиталище "Милосърдие". Клонът е организиран в здравната станция всеки вторник беседи за майките по отхранване и възпитание на детето. Направени са посещения от сестрата - посетителка 2 652 и от лекаря 231 с добри резултати. Клонът е подпомогнал 121 деца с 20 кошчета, 15 труса, 17 роклички със 75 кг ориз, 77 кг захар, 30 кг масло, 15 кг грис. За Коледа са обути 20 деца, включая тези, които посещават забавачницата. Денят на детето е отпразднуван с три сказки през агитационната седмица с участието на военните и административните власти и културни организации. В плана за действие на клонна се предвижда откриване детски дневен приют за деца на майки - работнички.

VI. Мастанлийски окръг.

28. гр. Кърджали - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 17. IX. 1930 год. Председател на клонна е Протоиерей Г. Стоянов, а секретар В. Гогов.

29. с. Шех-Джумая, Мастанлийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 18. X. 1930 год. Председател на комитета е Г. Димитров - пенсионер, а секретар: А. Черешев - чиновник.

VII. Пашмаклийски окръг.

30. с. Смилян, Пашмаклийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 11. II. 1931 год. Председател на комитета е А. Стойчев, а секретар П. Дилгилиев, учител.

31. с. Чокманово, Пашмаклийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан XII. 1929 год. Предсе-

дател на комитета е Н. Манолев - свещеник, а секретар: М. Г. Енева - учителка.

VIII. Петрички окръг.

32. с. Белово, Св. Врачко - Селски комитет за закрила на децата, основан на 15. II. 1931 год. Председател на комитета е Д. Събчев - търговец, а секретар: Т. Даскалов - бакалин.

33. гр. Горна Джумая - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 12. VI. 1930 год. Председател на клона е К. Т. Тимчев - кмет, а секретар: Иван Илиев - учител. В клона членуват 3 дружества и 10 граждани. Приходът през текущата година възлиза на 17 340 лв., а разходът на 17 000 лв. Клонът издържа забавачница с 33 деца. Държани са две беседи за възпитание на децата от доучилищната възраст и отглеждане детето през първата година. От направените посещения по къщите намерени били слаби анемични деца, вследствие на малария. Детската здравна изложба е посетила града с многобройни посетители. Денят на детето е отпразднуван при най-голяма тържественост.

34. с. Дерее-Мислим, Св. Врачка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. V. 1930 г. Председател на комитета е Кирил Икономов - учител, а секретар: Иван Стефанов - земеделец. В комитета членуват 26 селяни. Организиран са две беседи на тема: "Хигиенични грижи за детето до школка възраст" и "Хигиенични навици на детето". Денят на детето е отпразднуван от учащата младеж с голяма тържественост.

35. с. Калиманци, Св. Врачка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 8. XI. 1930 год. Председател на комитета е Н. Иванов - земеделец, а секретар: Ю. Василев - учител.

36. гр. Св. Врач - клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 4. IV. 1930 год. Председател на клона е Д-р Е. Коева, а секретар з. Групчева - домакиня.

37. с. Храсна, Св. Врачка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 14. V. 1930 год. Председател на комитета е Иван Н. Тупарев - кмет, а секретар Б. Атанасов - земеделец. В комитета членуват 31 селянина. Приходът през изтеклата година възлиза на 2 044 лв., а разходът на 1 480 лв. Комитетът издържа трапезария с 24 деца. Организиран са 6 беседи на тема: "Съюзът за закрила на децата - цел и задачи", "В защита на майката", "За училищната трапезария" и др. По къщите са правени посещения за хигиена, но с плачевни резултати. Денят на детето се отпразднува със сказка в църквата. В плана за дейност на комитета се предвижда разширяване на трапезарията, издействуване на учителка - съветничка и организиране през летния работен сезон възпиталище - забавачница.

IX. Пловдивски окръг.

38. с. Антоєво, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 7. III. 1930 г. Председател на комитета е К. Атанасов - земеделец, а секретар М. Атанасов - секретар-бирник. В комитета членуват 8 селяни. Приходът през изтеклата година възлиза на 2 412 лева, а разходът на 2 158 лева. Комитетът издържа трапезария само със закуска на 20 деца. Държани са две беседи за отхранване, отглеждане и възпитание на детето. Денят на детето е отпразднуван най-гържествено. В плана за дейност на комитета се предвижда събиране на средства за изпращане слаби деца в летни колонии.

39. с. Белозем, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 29. X. 1930 год. Председател на комитета е Иван С. Ковачев - главен учител и секретар: Ел. Н. Пейчев. В комитета членуват 32 селяни. Приходът през изтеклата година възлиза на 7 225 лв., а разходът на 3 519 лв. Комитетът издържа трапезария с 25 деца. Организиран са три беседи: "Отглеждане на кърмачета", "Отглеж-

дане и отхранване на децата до юношеската възраст" и "Фактори на възпитанието". Комитетът е настанил 4 деца на занаят, едно в сиропиталище, едно в болница и едно в институт за глухоними. Денят на детето е отпразднуван с подходящи беседи за значението на празника и детето като бъдещ гражданин. Комитетът е уредил ученическа аптечка и надзор на чешмите. В плана за дейност на комитета се предвижда уреждане ученическа лятна колония.

40. с. Белозем, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 17. I. 1930 год. Председател на комитета е Иван Русенов - свещеник, а секретар: Т. Койчев - главен учител. Приходът през изтеклата година възлиза на 27 375 лв., а разходът на 26 347 лв. Комитетът издържа трапезария с 60 деца. Организиран са три беседи. Детската здравна изложба дохожда в селото, като бе посетена от 4 000 души. Денят на детето се отпразднува със сказка и утро.

41. с. Балтаджи, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 23. -. 1930 год. Председател на комитета е отец С. Рончев и секретар Н. Попов. Приходът през изтеклата година възлиза на 15 000 лв., а разходът на 15 065 лв. Денят на детето е отпразднуван най-блясково.

42. с. Дуванджа, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 21. I. 1930 год. Председател на комитета е Д. И. Лозанов - земеделец и секретар Иванчо Дойчинов - учител. В комитета членуват 14 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 4 666 лв., а разходът на 3 060 лв. Издържат трапезария с 35 деца. Комитетът е организирал 2 беседи на тема: Възпитанието на нашата селянка" и "Грижи за отглеждане и възпитание на детето". Правени са посещения по къщите за хигиената със задоволителни резултати. Настанено е едно дете сирак при близки роднини. Денят на детето е отпразднуван с утро и сказка за зна-

чението на празника. В плана за дейност на комитета се предвижда организиране детско летовище за бедни и слаби ученици.

43. с. Калугерово, Пазарджишка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 21. XI. 1930 г. Председател на комитета е Н. Велев - директор на прогимназията, а секретар П. Костадинов - главен учител.

44. с. Катуница, Станимашка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 22. IV. 1929 г. Председател на комитета е З. Митев, а секретар К. Николов.

45. с. Метеризово, Карловска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 7. II. 1930 г. Председател на комитета е С. Филипov - свещеник, а секретар Христо Иванов - учител. В комитета членуват 19 селяни. С приходите на комитета е издържана ученическата трапезария и дадено 15 кг мляко на малко кърмаче, майката на което е болна.

46. гр. Пловдив - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 5. XII. 1926 г. Председател на клона е г-жа Н. манолова и секретар Д-р Аджаров. В клона членуват 80 дружества. Приходът за изтеклата година възлиза на 346 227, а разходът на 339 834 лв. Клонът е издържал три месеца забавачница за работнически деца. Държани са три сказки по отглеждането на децата. Клонът издържа две съвещателни станции, които са посетени от 621 деца до 2 годишна възраст. Сестрите - посетителки са посетили 2 788 деца по къщите и 123 бременни жени. Раздали са рибено масло 30 кг, мляко за 29 159 лв., сапун 175 кг и 300 м бархет, хасе и док. Клонът притежава собствена детска здравна изложба, която се излага в разни квартали на града. От 1 март е открит Детски приют "ясли", където е изразходвано до края на годината 353 712.

47. гр. Панагюрище - Клон от Съюза за закрила на децата в България. В клона членуват 8 граждани. Клонът

подпомага ученическа трапезария с парична помощ. По покана на клона околийският лекар е държал беседи на тема: "Здравната просвета във връзка с отглеждането на детето". По покана на клона учителите са правили посещения по къщите всеки в своя район. Денят на детето е отпразднуван много тържествено. В лицето на гражданството този ден се е издигнал като велик национален празник. Агитационната седмица е била добре организирана с манифестации в района на всяко училище.

48. с. Рахманлии, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан през 1928 год. Председател на комитета е Н. Христов, а секретар Ц. Николов. В комитета членуват 12 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 400 лв. и разходът на 400 лв. Комитетът подпомага ученическата трапезария, където се хранят 20 деца. Настанил е едно сираче при близки роднини. Денят на детето е отпразднуван с подобаващата манифестация.

49. с. Скутаре, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. X. 1929 г. Председател на клона е Ж. Иванов - кмет, а секретар А. Попов - директор на прогимназията. Приходът за текущата година възлиза на 2 055 лв., а разходът на 1 952 лв. Комитетът е организирал 2 беседи на тема: "Отгледване на кърмачето" и "Възпитанието на детето до училищната възраст". Денят на детето е отпразднуван с утро и беседа за значението на комитета за закрила на децата.

50. с. Чакъре, Пловдивска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 20. X. 1929 г. Председател на комитета е С. Василев - кмет, а секретар Н. Попов - главен учител.

Х. Плевенски окръг.

51. с. Бежаново, Луковитска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. XII. 1929 г. Председател на комитета е И. Цочев - учител, а секретар М. Цоцов -

учител. В комитета са членували 23 селяни. Издържа трапезария с 24 деца. Комитетът е организиран на беседи на тема: “Грижи за бозайничето” и “Как семейството да всажда здравни навици у детето”. Учителката - съветничка заедно с членовете на комитета са правили посещения по къщите, като са давали необходимите съвети за хигиена. Денят на детето е отпразднуван с подходящи беседи.

52. с. Бохот, Плевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. IV. 1930 г. Председател на комитета е б. Кръстев - земеделец и секретар Д. Константинов - учител. В комитета са членували 30 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 4 000 лв.

53. с. Брусен, Тетевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. IV. 1930 год. Председател на комитета е Т. И. Бояджиев - главен учител и секретар Л. Цветков - учител.

В комитета са членували едно дружество и 39 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 7 075 лв. Комитетът издържа трапезария с 52 ученика. Организиран е беседа на тема “Детската смъртност и ролята на детските трапезарии”, “Колонии и здравни изложби” и “Ролята на редовното хранене за физическото и интелектуалното развитие на децата”. Детската здравна изложба се изложи в селото като бе посетена от 1 500 души. Денят на детето е отпразднуван с манифестация от учениците. Поддържа се ученическа аптечка. В плана за дейност на комитета се предвижда обзавеждане трапезарията за всички бедни деца и направила на сграда за летуване.

54. с. Горни Дъбник, Плевенска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е Н. Жеков - свещеник, а секретар Г. Василева - учителка.

55. с. Гложене, Тетевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 1. X. 1930 г. Председател на комитета е Д. Клисурски - учител, а секретар Д. Василев -

учител.

56. с. Дерманци, Луковитска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 11. XII. 1929 год. Председател на комитета е Д-р С. Атев, а секретар Иван Илиева.

57. с. Кулина вода, Никополска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 10. X. 1930 г. Председател на комитета е Н. Филипов - кмет и секретар Е. Кирчева - учителка. В комитета членуват 15 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 70 лв.

58. гр. Ловеч - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан през 1927 г. Председател на клона е Н. В. П. Митрополит Максим, а секретар Б. Бояджиев. В клона членуват 18 дружества. Приходът за изтеклата година възлиза на 17 130 лв., а разходът 16 000 лв. Клонът издържа своя забавачница за деца, майките на които ходят на работа. Денят на детето е отпразднуван с голяма тържественост.

59. с. Летница, Ловешка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 24. II. 1930 г. Председател на комитета е Д-р Цветан Стоянов и секретар П. Апостолова - учителка. В комитета членуват 36 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 4 341 лв., а разходът на 2 470 лв. Комитетът е организиран четири беседи на тема: "Здравна просвета", "Отглеждане и отхранване на детето" и др. Денят на детето е отпразднуван с участието на учащата се младеж.

60. с. Пордим, Плевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 24. III. 1928 г. Председател на комитета е Иван Божинов - кмет и секретар М. Дираков - директор на прогимназията.

61. гр. Плевен - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан през 1928 г. Председател е Д-р Хлебаров.

62. с. Староселци, Плевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 1. VII. 1929 г. Председател на комитета е Димитър Немски - кмет. В комитета членуват

37 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 3 026 лв., а разходът на 2 426 лв. Комитетът издържа трапезария с 48 деца. Денят на детето е отпразднуван със сказки за доброто отглеждане на децата. В плана за дейност на комитета се предвижда изпращане деца в лятната колония.

63. с. Тученица, Плевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 16. I. 1930 г. Председател на комитета е Н. Симеонова - директорка на прогимназията, а секретар М. Близнаков - свещеник. В комитета членуват 35 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 515 лв., а разходът на 475 лв. Комитетът е организирал 7 беседи на тема: “Хигиена на бременната жена”, “Хранене на детето”, “Облекло и храна на бременната жена”, “Грижи за болните и недъгави деца”, “Отбиване на кърмачетата”, “Детска смъртност” и “Възпитание на децата”. Селото е посетено от детската здравна изложба на плевенската окр. постоянна комисия. Денят на детето е отпразднуван със сказка от председателя на комитета на тема: “Обществени грижи за детето”.

64. гр. Тетевен - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 17. VII. 1929 г. Председател на клона е Д-р В. Шейтанов и секретар М. Коева. В клона членуват едно дружество и 100 граждани. Приходът за изтеклата година възлиза на 80 644 лв., а разходът на 19 906 лв. Клонът издържа трапезария с 30 деца. Денят на детето е отпразднуван с обща ученическа манифестация и е държана подходяща проповед в църквата и реч в училището.

65. с. Угърчин, Ловешка околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 5. XII. 1929 г. Председател на комитета е Д-р Ц. Стоянов и секретар М. Попова - учителка.

66. с. Ябланица, Тетевенска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 24. VI. 1930 г. Председател на комитета е М. Генов - свещеник и секретар К. Недева - учителка.

67. с. Ъглен, Луковитска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. II. 1930 г. Председател на комитета е П. Терзиев - свещеник, а секретар В. Димитров - фелдшер.

XI. Русенски окръг.

68. с. Бей-Върбовка, Беленска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е П. Мускуров - фелдшер, а секретар Т. Кючуков - учител.

69. с. Горно Абланово, Беленска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 24. III. 1930 г. Председател на комитета е Д-р К. Начев, а секретар В. Ангелов - учител.

70. с. Русе - Клон от Съюза за закрила на децата в България. Председател на клона е Н. В. Пр. Митрополит Михаил.

XII. Софийски окръг.

71. с. Бистрица, Софийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. I. 1930 г. Председател на комитета е Д-р В. Георгиев и секретар П. Спасов - главен учител. В комитета членува едно дружество. Приходът за изтеклата година възлиза на 2 479 лв., а разходът на 2 402 лв. Комитетът издържа трапезария с 60 деца. Организиран са в селото 4 беседи на тема: “Значението на трапезарията”, “Отхранване на детето”, “Детска хигиена” и “Значението на детските колонии”. Денят на детето е отпразднуван с манифестация.

72. с. Монастирище, махала Войнишка, Софийска област - Селски комитет за закрила на децата, основан на 1. II. 1931 г. Председател на комитета е М. Кършовски - учител.

73. с. Годеч, Царибродска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е Протоеирей А. Николов и секретар Д. Георгиев. В комитета членуват 31

селянина. Приходът за изтеклата година възлиза на 10 860 лв., а разходът на 10 860 лв. Комитетът издържа трапезарии с 40 деца. Председателят на комитета лично е правил посещения по къщите с оглед на детската хигиена.

74. с. Долна Василица, Ихтиманска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 21. II. 1931 г. Председател на комитета е Д. Вълков - земеделец и секретар М. Рунтов - учител.

75. Гара Драгоман - Селски комитет за закрила на децата, основан на 24. VI. 1930 г. Председател на комитета е Д-р Юрданов - участъков лекар и секретар - Свещеник К. Атанасов. Приходът за изтеклата година възлиза на 849 лв., а разходът - на 419 лв. Правени са посещения по къщите, като е обръщано внимание на домакините да поддържат нужната хигиена. Денят на детето е отпразднуван с голяма тържественост.

76. с. Долна Василица, махала Гьола, Ихтиманско - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. III. 1930 г. Председател на комитета е М. С. Стоичков - земеделец и секретар А. попова - учителка. В комитета членуват 27 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 3 500 лв., а разходът на 3 000 лв. Комитетът издържа трапезария с 41 деца. Организиран са 4 беседи на тема: "Отглеждане и отхранване на кърмачето", "Възпитание", "Алкохолизъм" и "Хигиена на жилището на човека".

77. с. Калотина, Царибродска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 13. II. 1931 г. Председател на комитета е М. Петров - свещеник, а секретар И. Вулев - главен учител.

78. Гара Костенец Баня - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. XI. 1930 г. Председател на комитета е г-жа О. Гремингер - домакиня и секретар А. Попова - учителка. В комитета членуват 1 дружество и 30 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 9186 лв., а разходът

на 5 588 лв. Комитетът издържа трапезария с 20 деца. Организиран са 4 беседи на тема: “Грижи за детето”, “Отхранването на детето”, “Отглеждане, отхранване и възпитание” и “Туберкулоза в малките деца”. Комитетът е настанил едно сираче при близки роднини. Детската здравна изложба е уреждана на гарата и посетена от 1 500 души. Денят на детето е отпразднуван с молебен и манифестация. В плана за дейност на комитета се предвижда откриване приют за деца, майките на които отиват на работа във от къщи.

79. с. Красно село, Софийско - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. VII. 1930 г. Председател на комитета е протоиерей Е. Богданов, а секретар Л. Заяков - директор на прогимназията. В комитета членуват 27 души. Приходът за изтеклата година възлиза на 13 287 лв., а разходът на 4 686 лв. Комитетът издържа трапезария с 25 деца. Организиран са 2 беседи на тема: “Хигиена и обща хигиена” и “Ролята на майката за душевното и физическото възпитание на детето”. Комитетът е настанил две деца при близки роднини. Денят на детето е отпразднуван съвместно с всички културни организации.

80. Гара Лакатник, Софийска област - Селски комитет за закрила на децата, основан на 23. XII. 1930 г. Председател на комитета е И. Георгиев - търговец, а секретар А. Митева - учителка.

81. Мина Перник - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 5. IX. 1927 г. Председател на клона е г-жа Л. Конярова и секретар В. Цветкова. В клона членуват 6 дружества и 133 граждани. Приходът за изтеклата година възлиза на 166 203 лв., а разходът на 75 653 лв. Клонът подпомага съществуващата трапезария в града и е поел издръжката на 4 деца в колония. Денят на детето е отпразднуван с манифестация от учащите се. През деня е дадено кино- представление, концерт и вечеринка с томбола. Клонът е подпомагал главно бедни кърмачета с мляко, захар

и пелени. За Великден са раздадени продукти на бедни семейства. В плана за дейност на клона се предвижда уреждане трапезария за децата в града и създаване на квартални игрища.

82. с. Новоселци, Софийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. XII. 1929 г. Председател на комитета е Д-р Минчев и секретар г-ца С. Манолова. В комитета членуват едно дружество и 24 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 1 473 лв., а разходът на 495 лв. Денят на детето е отпразднуван с манифестация от всички деца в училището, държана е сказка от председателя на комитета за значението на празника.

83. с. Вакарел, м. Поповци, Ихтиманска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 23. XII. 1930 г. Председател на комитета е Т. Игнатов - учител, а секретар С. Киволев - учител.

84. гр. Пирдоп - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 16. II. 1930 г. Председател на клона е г-жа Д. К. Николова - бивша учителка, а секретар Д-р Марков. В клона членуват 6 дружества и 55 граждани. Приходът за изтеклата година възлиза на 3 400 лв., а разходът на 2 100 лв. Клонът издържа трапезария с 24 деца. Организиран са беседи на тема: “Задачи и цели на Съюза за закрила на децата”, “Възпитание на детето”, “Домашна хигиена”, “Даване първа помощ при нещастни случаи”, “Трите съвременни чуми” и “Положението на жената майка”. Детската здравна изложба по покана на клона дохожда в града, като се посети от повече от 5 000 души. Денят на детето се отпразднува много тържествено със сказки от председателя и секретаря на клона. В плана за дейност на клона се предвижда създаване на родилен дом.

85. с. Радуил, Самоковска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. XI. 1929 г. Председател на комитета е Ана Кръстева и секретар М. Пеева. В комитета

членуват 20 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 12 520 лв., а разходът на 9 951 лв. Комитетът издържа трапезария с 30 деца. Денят на детето е отпразднуван с утро и манифестация.

86. гр. Самоков - Клон от Съюза за закрила на децата в България. Председател на клона е Х. Петров.

87. с. Вакарел, м. Хановете, Ихтиманска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 5. III. 1930 г. Председател на комитета е Христо Йонов - търговец и секретар В. Стоименов - учител. В комитетът членуват 30 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 8 920 лв., а разходът на 3 120 лв. Комитетът издържа трапезария с 54 деца. Детската здравна изложба по покана на комитета посети селото. Денят на детето е отпразднуван от всички деца в училището.

88. с. Церецел, Софийска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 25. II. 1930 г. Председател на комитета е А. Такев - кмет, а секретар А. Григоров - секретар-бирник.

XIII. Старозагорски окръг.

89. с. Куза, Чирпанска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 1. II. 1931 г. Председател на комитета е Д-р Филев и секретар Е. Чолакова - учителка.

90. Нова Загора - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 1. VII. 1929 г. Председател на комитета е П. Радулов и секретар С. Камбуров. В клона членуват 30 дружества. Приходът за изтеклата година възлиза на 11 846 лв., а разходът на 10 989 лв. Клонът издържа забавачница от 30 деца. През лятото са изпращани в детски колонии 92 деца на смени. Клонът е организиран 5 беседи на тема: "Отглеждане и отхранване на кърмачето", "Болести на детето", "Домашно възпитание", "Семейството и училището като възпитателни средства". Денят на детето е

отпразднуван с манифестация, сказка и утро.

91. Стара Загора - Клон от Съюза за закрила на децата в България. Председател на клона е г-жа д-р Ханчева.

XIV. Търновски окръг.

92. с. Бяла Черкова, Търновска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 9. V. 1930 г. Председател на комитета е С. Пенчев - председател на училищното настоятелство и секретар Д. Йосифов - директор на прогимназията.

93. с. Бяла Мъжи, Габровска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 2. XII. 1930 г. Председател на комитета е Г. Иванов - дюлгер и секретар В. Иванов - учител.

94. с. Душево, Севлиевска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 16. IV. 1930 г. Председател на комитета е Минко Иванов - учител, а секретар С. Среброва - учителка. В комитета членуват 25 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 9 079 лв., а разходът на 8 294 лв. Комитетът издържа трапезария с 28 деца. Организиран са беседи на тема: “Хранене на селското дете”, “Ученически трапезарии”, “Възпитанието на детето”, “Как трябва да се почистват децата - ученици”, “Ред и чистота в жилищата”. Денят на детето е отпразднуван с безплатна агитационна вечеринка.

95. гр. Елена - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 2. XI. 1930 г. Председател на клона е Юрдан Попов - свещеник, а секретар В. Кондакова, домакиня.

96. с. Костел, Еленска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е свещеник А. Пашков и секретар Караиванов. В комитета членуват 24 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 744 лв., а разходът на 420 лв. Комитетът издържа трапезария с 56 деца.

Правени са посещения по къщите с оглед на детската хигиена, където се констатира недоброто хранене и нечистоплътност. Денят на детето е отпразднуван с голяма тържественост, сказка и утро в читалището.

97. с. Калтинец, Горнооряховска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 27. X. 1929 г. Председател на комитета е свещеник В. Иванов, а секретар К. Тодорова - учителка. В комитета членуват едно дружество и 60 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 13 335 лв., а разходът на 5 697 лв. Комитетът издържа трапезария само за крайно бедните деца. Организиран са беседи на тема: “Храна, облекло и хигиена на родилката”, “Отхранване и отглеждане на здравите деца”. Детската здравна изложба по покана на комитета есе изложи в селото, като бе посетена от 2 400 души. Денят на детето е отпразднуван с манифестация от децата, даде се утро в полза на трапезарията. Друга дейност комитетът е проявил с поканването на лекаря на говори на публично събрание.

98. с. Козерица, Габровска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 21. XI. 1929 г. Председател на комитета е Фъртунов - кмет и секретар М. Йовчева - учителка. В комитета членуват 21 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 85 лв. и разходът на 85 лв. Образувана е кооперативна трапезария за уреждането на която се грижи комитетът. Хранят се 87 деца. Организиран са беседи на тема: “Грижи за отхранване на детето”, “Трапезарията като източник на възпитанието”, “Домашно и училищно възпитание”. Настанен е един сирак при близки роднини. Денят на детето е отпразднуван от утро, подготвено от учителите и учениците.

99. с. Мекиш, Търновска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 30. XI. 1930 г. Председател на комитета е А. Каракановски - учител, а секретар Т. Пещенина - учителка.

101. с. Овча Могила, Свищовска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 30. XI.1929 г. Председател на комитета е Х. Добрев и секретар В. Радков. В комитета членуват 78 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 5 678 лв., а разходът на 4 914 лв. Комитетът издържа трапезария с 35 бедни деца. Организиран са беседи на тема: “Детето - върховно национално благо”, “Детските болести”, “Грижите към детето у нас и в чужбина”, “Възпитание на децата”. В плана за дейност на комитета се предвижда засилване ученическата трапезария, лекуване за сметка на комитета на бедни деца и уреждане лятна колония.

102. с. Стражица, Горнооряховска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е Е. Шиварова и секретар Г. Попов.

103. с. Сушица, Горнооряховска околия - Селски комитет за закрила на децата. Председател на комитета е П. Рафаилов - свещеник, а секретар Д-р Капнилов.

104. гр. Велико Търново - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 11. XI. 1929 г. Председател на клона е В. Даскалов - кмет, а секретар Ю. Кулилиев - учител. В клона членуват 10 дружества и 32 граждани. Приходът за изтеклата година възлиза на 7 708 лв., а разходът на 6 029 лв. Денят на детето се отпразднува с голяма тържественост. В плана за дейност на клона се предвижда засилване функционирането на съвещателните станции.

105. Гара Тръмбеш, Търновска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. V. 1930 г. Председател на комитета е Д-р Михайлов, а секретар А. Райков - учител.

106. с. Темниско, Горнооряховска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 13. V. 1930 г. Председател на комитета е Д-р Драмов, а секретар М. Коев - директор на прогимназията.

107. с. Хибилий, Свищовска околия - Селски комитет

за закрила на децата, основан на 2. VI 1930 г. Председател на комитета е Н. П. Троянски - търговец и секретар С. З. Богданова - учителка. В комитета членуват едно дружество и 13 селяни. Организиран са 30 беседи. Правени са 80 посещения по къщите с оглед на детската хигиена. По покана на комитета детската здравна изложба ходи в селото и бе посетена от 3 391 души. Денят на детето се отпразднува с манифестации из селото начело с учащата се младеж.

108. с. Чадырлий, Севлиевска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 9. V. 1930 г. Председател на комитета е К. Стайков - земеделец и секретар Р. Бакърджиева - учителка. В комитета членуват 20 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 6 312 лв., а разходът на 373 лв. Организиран са беседи на тема: “Полово възпитание на момчето”, “Хигиена на брака”, “Отглеждане на кърмачето”, “Храна и хранене на деца до школната възраст”, “Душевния живот на селското дете”. Денят на детето се отпразднува с подобающа манифестация. Комитетът е подпомогнал издръжката на училищната аптечка. В плана на дейност на комитета се предвижда откриването на трапезария и подпомагане нуждающите се деца от медицинска помощ.

109. с. Чаушево, Свищовска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 9. I. 1930 г. Председател на комитета е Ив. К. Рушев - секретар-бирник и секретар М. Лечева - учителка. В комитета членуват 30 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 6 235 лв., а разходът на 4 896 лв. Комитетът издържа трапезария с 250 деца, на които се дава само закуска. Организиран са три беседи на тема: “Лична и жилищна хигиена”, “Отглеждане детето до училищна възраст” и “Предпазване от заразителни болести”. Денят на детето е отпразднуван с манифестация и детско утро.

XV. Хасковски окръг.

110. с. Бисер, Харманлийска околия - Селски комитет

за закрила на децата, основан на 3. III. 1929 г. Председател на комитета е Игнат Василев - протоиерей и секретар В. Стефанова - учителка. В комитета членуват 26 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 2 995 лв., а разходът на 2 122 лв. Комитетът издържа трапезария с 46 деца. Организирани са беседи на тема: “Наставления по чистота”, “Какво трябва да знае всяко момиче”, “Отглеждане и отхранване на детето”, “Храна на кърмачето”, “Остри инфекциозни болести”. Денят на детето е отпразднуван със забава от учителите. В плана за дейност на комитета се предвижда откриване съвещателна станция и засилване трапезарията.

111. гр. Борисовград - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 25. XI. 1930 г. Председател на клона е С. Иванов - учител и секретар В. Димитров - учител.

112. с. Скобелево, Борисовградска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 7. III. 1930 г. Председател на комитета е Г. Димитров - учител и секретар Б. Димитров - учител. В комитета членуват 10 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 566 лв., а разходът на 175 лв. Организирани са беседи. Денят на детето се отпразднува с манифестация.

113. гр. Свиленград - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 9. XI. 1930 г. Председател на клона е Д-р С. Дочков, а секретар Г. Кашев - директор на прогимназията.

114. с. Сусам, Хасковска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 3. XI. 1929 г. Председател на комитета е Хр. Ганев и секретар Хр. Джангозов. В комитета членуват 15 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 3 290 лв., а разходът на 166 лв. Денят на детето се отпразднува с тържества.

115. Хасково - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 29. XII. 1929 г. Председател на клона е

Иван Мишков - кмет, а секретар М. Матов - фелдшер. В комитетата членуват 5 дружества и 142 граждани. Приходът за изтеклата година възлиза на 78 451 лв., а разходът на 63 758 лв. Клонът е образувал дневни приюти за 15 кърмачета и 100 деца по-възрастни. Клонът е подпомогнал лятната колония със 17 660 лв. Подпомага се също с 500 лв. месечно детската здравна станция. Настанени са две деца на занаят. Детската здравна изложба по покана на клоната бе изложена в града и посетена от повече от 1 000 души. Денят на детето се организира много тържествено от клоната, съвместно с военни, държавни и общински власти. Образуван е фонд за окръжно сиропиталище. В плана за дейност на клоната се предвижда построяване дом за сираците и откриване втори дневен приют за деца, на които родителите работят във откъщи.

XVI. Шуменски окръг.

116. с. Водица, Поповска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 5. III. 1930 г. Председател на комитетата е Д-р Поп Величков, а секретар Р. Арnaudов - директор на прогимназията.

117. с. Дживел, Новопазарска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 6. III. 1930 г. Председател на комитетата е Д. Узунов - земеделец, а секретар Н. Мутафчиев - учител.

118. с. Доброджилар, Османпазарска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 12. XI. 1930 г. Председател на комитетата е Г. Георгиев - свещеник, а секретар Янко Попов - архивар. В комитетата членуват 8 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 250 лв., а разходът на 173 лв. Комитетът издържа трапезария с 40 деца. Организиран са две беседи на тема: "Хигиената на майката-родилката" и "Как да храним кърмачета". Настанени са две деца при близки роднини. Денят на детето се отпразднува с

молебен, проповед от свещеника, утро и манифестация.

119. с. Кочово, Преславска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 30. I. 1931 г. Председател на комитета е Христо Василев - свещеник, а секретар Н. Костова - учителка.

120. гр. Попово - Клон от Съюза за закрила на децата в България, основан на 26. I. 1930 г. Председател на клона е К. Чакъров - кмет, а секретар Иван Банков - чиновник.

121. с. Смедово, Преславска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 4. II. 1930 г. Председател на комитета е С. Гинев - кмет, а секретар С. Банев - директор на прогимназия. В комитета членуват 21 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 1 240 лв., а разходът на 243 лв. Денят на детето се отпразднува с тържества.

122. гр. Шумен - Клон от Съюза за закрила на децата в България.

123. с. Янково, Преславска околия - Селски комитет за закрила на децата, основан на 19. I. 1930 г. Председател на комитета е Юрдан Кюркчиев - свещеник, а секретар М. Петрова - учителка. В комитета членуват 40 селяни. Приходът за изтеклата година възлиза на 2 000 лв., разходът на 2 000 лв. Комитетът издържа трапезария с 25 ученика. Организиран са две беседи за отглеждане на кърмачета. Денят на детето се отпразднува с активното участие на комитета.

ЈУГОСЛОВЕНСКА
УНИЈА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ
ПОД ПОСРЕДСТВОМ ПРЕДСЕДНИЦА ПРАВИТЕЛСТВА
КРАЛЈИЦЕ МАРИЈЕ

Телефон 22-53: — БЕОГРАД — Мило Милановића 33/1

ЈУГОСЛОВЕНСКА
УНИЈА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ
ПОД ПОСРЕДСТВОМ ПРЕДСЕДНИЦА ПРАВИТЕЛСТВА
КРАЛЈИЦЕ МАРИЈЕ

Телефон 22-531 БЕОГРАД — Мило Милановића 33/1

ГЛАВНИ ОДЕС
ГЛАВНИ ОДЕС

29 ЈУН 1938

Београд, 21. јуна
Београд.

1938

Пашкована и др. Драга Госпођо Јапанца,

Данас сам се вратио из братске Бугарске у Београд и пре свега дру-
гом омагњем на највеће задолжителство, да Вам и сл. путем захвалим на Васем
уметници словенских гостодубицом пријему и дочеку, која небу моли изказа да
заборавим.

Ибо ми да Вам напоменем, да сам си још једном дубоко уверио, да је не-
опходно међусобно непосредно упознавање на организацијском и искуствима ко-
мунална и социјална политика оба братака народа. Ибо сам старом, милитном
сарадњом долазимо до ефикаснијег и свестранијег придувањима комуналних,
урбанистичких, школских, културних, социјалних и других проблема наших на-
рода и законих градова, те и проблема свестране заштите деце.

Исто тако слободан сам да Вам напоменем, да сам био свесерни побрло-
дан развојем кога Велика Софија показује последњих година у свима правцима
свита урбанистичког, социјалног и културног пољета. Нарочито сам обра-
довао оно што сте показали у избору својих најбољих сарадника за
извршавање Васег ~~национално~~ социјалног програма, као што су одлични редници
г.г. проф. Луманов, Гр. Зубов, Радев, Чошанов, г-ђица Мирковић и друге.

Задивљен сам уређењем Васег Савезног Бироа, као и Вашом организатор-
ском моћи успете.

Сам посредавам врло китке пислове, који су се нагомилали за време
мога 10-дневног одсуства, послала Вам упитник за податке који су нам још
потребни, као и телег мога говора на Вашем конгресу. Мојим китам извештеј
са Вашег Конгреса ба иш часописа "Народна подмишља".

Господин Др. Ђилош В. Лилковић моли Вас да му преко мене пошаљете до-
датке информације о томе, како је и законски и стварно решено питање зашти-
те шетраца у Социји и Бугарској. Потребна су му их подати за једно предавање
на Универзитету.

Госпођа Др. Гајић врашца се из Сарајева и зала Вам своје најљепше
поздраве.

Најљепше поздраве Вашој узанексј Госпођи њим и Вашим вредним са-
радницима у Савезу за заштиту деце.

Иво Милошевић
Слободан Милошевић

***Писмо на Ноел Бъкстон
до Констанца Ляпчева***

October 12, 1934

Madame Liapchef

Dear Madam Liapchef,

I should like to thank you again for showing me something of your work. It has been most interesting what great activity the Union is exercising. I feel that your leadership has produced a system which is really a model for other countries and most helpful for Bulgaria itself. I did not leave a donation at the institution and I will ask you kindly to use the enclosed cheque to show my appreciation of those who received us, and to distribute it in any way which you think best.

Yours sincerely

Noel Buxton

CDHA, ф.365, оп.1, а.е. 188,л. 23.